



KURBANIMIZ YAKINLIKLARA VESİLE OLSUN



Kurban sözlükte; yaklaşmak, yakınlaşmak, kendisiyle Allah'a yaklaşılacak şeydemektir. Dinimizde ise; deve, sığır, manda, koyun ve keçiden birini Allah rızasına ulaşmak için ibadet niyetiyle Kurban bayramının ilk üç gününde kesmektir.

Hicretin ikinci yılında bir ibadet olarak emredilip dinî bir görev kılınmıştır. Her millet kurban adamak veya kesmek suretiyle Allah'a ibadet etmiştir. Nitekim Rabbimiz bununla ilgili şöyle buyurur: "Biz, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine Allah'ın adını anınladık diye, her millet için bir mensek, kurban ibadeti kıldık. İşte sizin ilâhınız bir tek ilâhtır, artıkyalnızca O'na teslim olun. Rasûlüm sen alçak gönüllü olanlara müjdever." (Hacc, 34) Kurbanla ilgili bir başka ayette Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "(İnsanlar) kendileri için bir takım yararları şahit olsunlar ve kendilerine verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine belli günlerde kurban keserken Allâh'ın adını anınladılar. Artık bunlardan ziyin ve zorluk çeken yoksulu da doyurun." (Hacc, 28)

Kurban bayramının 1. Günü fecrinden itibaren başlar. 3. Günü akşam namazından öncesine kadar kurbanın vacip olma şartlarını taşıyanlar kurban keserek bu görevlerini yerlerine getirirler. Bu günlerin başında, ortasında, herhangi bir vaktinde veya son anında kurban almaya gücü yetenler kurban kesmekle yükümlüdürler. Samimi ve güzel bir niyetle kurban kesen insan, Allah'ın rızasına ve büyük sevaba ulaşır. Bu sebeple, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "O (kurban)ların ne etleri ne de kanları asla Allah'a ulaşmaz, O'na, ancak, sizin takvanız ve gösterdiğiniz bağlılık ulaşır. Size hidayet vermesine karşılık Allah'ı yücelemeniz için, Allah böylece, o kurbanlıkları sizin istifadenize vermiştir.

Samimi olan ve güzellikte bulunanları müjdele. (Hacc, 37)

Kurban, insanların ihtiyaçlarının karşılanmasına, fakirliğin ortadan kaldırılmasına yardım eder.

Kurban, insanı Allah'a yaklaştırır, günahlardan temizler. İnsanı Allah'a yaklaştırdığını, Hz. Âdem (a.s.)'in iki oğlu arasında geçenleri anlatan ayette, Rabbimiz şöyle bildiriyor: "Onlara Âdem'in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Onlar, Allah'a yaklaştıracak birer kurban sunmuşlardı. Birininki kabul edilmiş, diğerininki kabul edilmediği. (Kabul edilmeyen) "seni mutlaka öldüreceğim", öbürü de: "Allah, ancak korkup sakınanlardan kabul eder" demişti." (Maide, 27) Bu ayette bildirildiği gibi tam bir bağlılık ve içten bir samimiyetle kurbanını kesen kişi günahlardan arınmış olarak Allah'a yaklaşır. Kurban kesen insan, kendi yetiştirdiği veya karşılığında para ve mal verdiği hayvanı, Allah için kesmekle, her şeyini Allah yolunda harcamaya alışır. Bu da Allah'a teslim olmanın en güzel bir ifadesidir.

Kurban, toplumun fertleri arasında kaynaşmayı sağlar.

Kurban da bir iyiliktir. İnsan iyilik gördüğü kimselere yakınlık hisseder. Yakınlaşma, dostluğu; dostlukta kaynaşmayı getirir. Kurbanlık ihtimam ister. Dolayısıyla kurbanlık hayvan in-

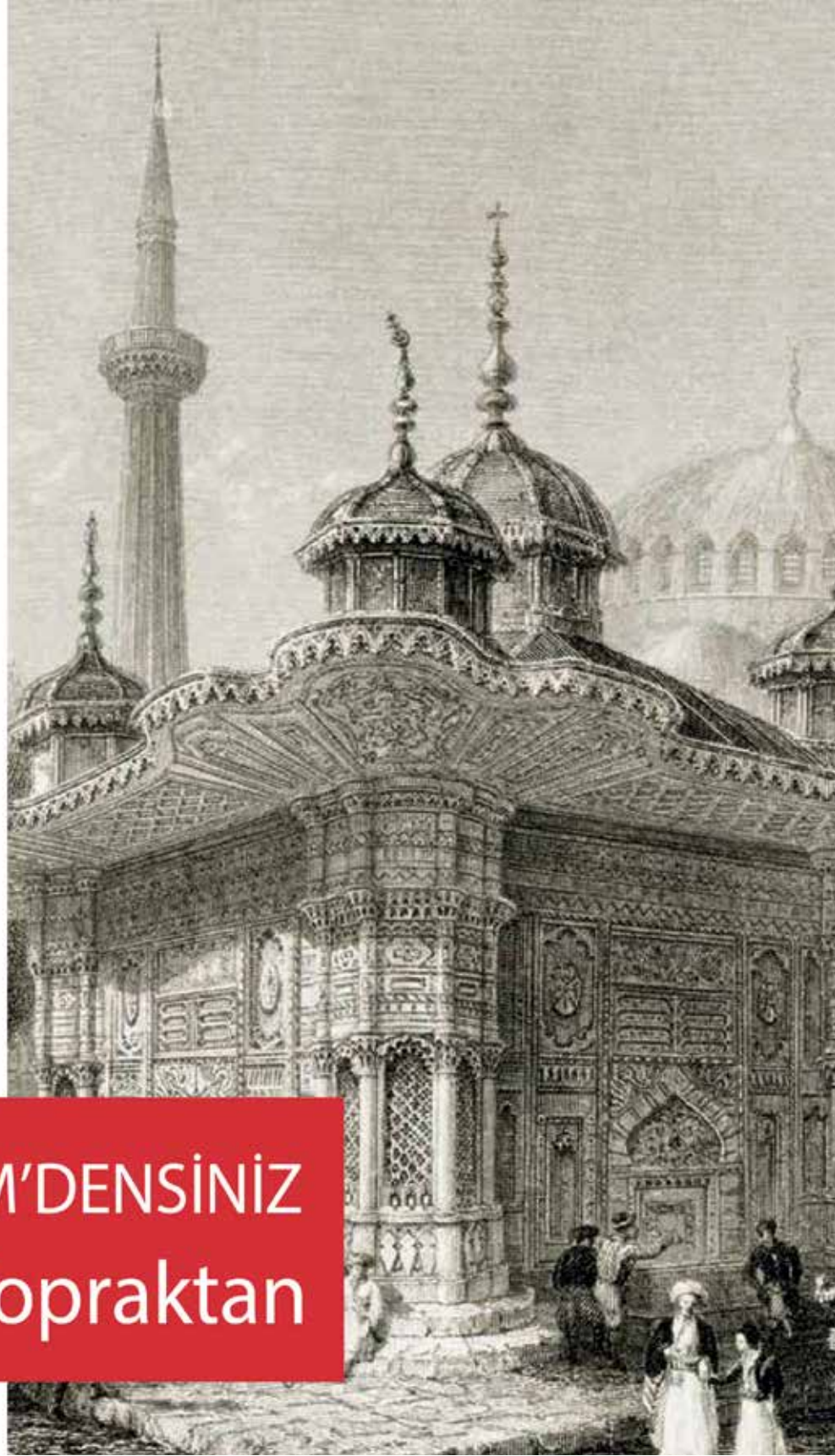
citilmeden kesilecek yere götürülür. Kibleye karşı sol tarafı üzerine uçayağı bağlanarak eziyet verilmeden yatırılır. Sahibi kesebiliyorsa kendisi keser. Kesemiyorsa kesebilen bir erkek veya kadına vekâlet vererek kestirir. Kendisi de hazır bulunur. Kesilirken: "Ben hanîf olarak, yüzümü gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim." (En'am, 79) "De ki: şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emrolundu ve ben Müslümanların ilkiyim" (En'am, 161,162) âyeti okunur, "Ya Rabbi niyet ettim, senin rızan için kurbanımı kesmeye. Allah'ım kurbanımı benden kabul eyle" denilir ve tekbir getirilir. Veya sadece "Bismillahi Allahu ekber" yahut "Bismillah" denir.

Kurbanın etinden kesen, ailesi, yakınları, komşuları, zengin ve fakirler yiyebilir. Kurban etini üçe ayırmak müstehaptır. Biri yoksullara, biri komşulara verilir, diğeri de ev halkına bırakılır. Kurbanın kanı, kullanılmayan parçaları çevreye atılmadan uygun bir yere gömülmesi gerekir. Çevreyi rahatsız edecek görüntüler ibadetin ruhuna aykırı tutumlardır ki çevre ahlâkı ile örtüşmez. Kurbanımız yakınlıklara vesile olsun inşallah...

EY İNSANLAR! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının...' (Nisa, 4/1.)

Kimilerinin tanımladığı gibi dünya artık bir köy hâline geldi. Çeşitli ırklara, dinlere ve kültürlere mensup insanların birbirleri ile iletişim hâlinde bulunduğu ve hatta dünyanın pek çok yerinde beraber yaşamak zorunda olduğu bir zamandayız. Zira iletişim ve ulaşım araçları devletler, kültürler ve insanlar arasında örülmüş bulunan birtakım duvarları ortadan kaldırdı. Kültürler arası iletişim hızlandı. İnsanları birbirinden ayıran birçok engel yok oldu. Halklar, ülkeler ve hatta kıtalar arasındaki engeller birer birer yıkıldı, yıkılmaya devam ediyor. Bu sebeple farklı kültürler birbirleri ile daha çok ve daha sık karşılaşmaktadır.

Sömürgecilik, Batı'da sanayileşmenin ortaya çıkardığı iş gücü ihtiyacı, eğitim, ticaret ve başka amaçlarla yapılan seyahatler, sa vaşlar ve çatışmalar nedeniyle ortaya çıkan zorunlu yer değiştirme ve göç gibi etkenlerle dünyadaki pek



HEPİNİZ ÂDEM'DENSİNİZ Âdem ise Topraktan

çok şehir artık dilleri, renkleri, ırkları, kültürleri farklı birçok insanı bir arada barındırmaktadır. Bütün bunlar çeşitli ırklara, coğrafyalara, kültürlere, inançlara ve dillere mensup insanların bir arada yaşama-

sını zorunlu hâle getirmiştir.

Bu tablo göz önüne alındığında dinleri, dilleri, inançları ve kültürleri farklı insanların bir arada huzur, barış ve gü-

ven içinde birlikte yaşayabilmesine ilişkin birtakım hukuki ve ahlaki düzenlemelerin yapılmasını kaçınılmaz kılıyor.



Birlikte yaşama hususunda ilk İslami tecrübe

Birlikte yaşamın hukuki ve ahlaki temellerinin bizzat

Hz. Peygamber tarafından Medine-i Münevvere'de atıldığını görmekteyiz. Bilindiği gibi Medine'ye hicretinden bir müddet sonra, Hz. Peygamber'in önderliğinde Medine'de yaşayan bütün gruplar arasında bir antlaşma metni imzalanmıştır. Medine şehir devletindeki Müslüman, Müşrik ve Yahudi toplulukların birbiriyle ve başkalarıyla ilişkilerini, bu toplulukların temel hak ve görevlerini birtakım esaslara bağlayan Medine Sözleşmesi, farklı din mensuplarının bir arada yaşamasına imkân vermesi ve bunu hukuki bir zemine oturtması bakımından çok önemli ve tarihî bir vesikadır. Bu belgede Yahudilerin canları, malları ve dinî özgürlükleri güvence altına alınmış ve onların hak ve sorumlulukları gösterilmiştir. Bu bakımdan bu vesika, hem farklı dinlere mensup insanların bir arada yaşaması, hem de din ve vicdan hürriyeti açısından son derece önemli siyasi ve hukuki bir belgedir.

Birlikte yaşamak için sadece hukuki düzenlemeler yetmez

Çeşitli ırklara, coğrafyalara, kültürlere, inançlara ve dillere mensup insanların bir arada huzur ve güven içinde yaşayabilmesi için yalnızca hukuki ve kanuni birtakım düzenlemeler yeterli değildir. Buna paralel olarak toplumda birlikte yaşama inancı, ahlaki ve kültürünün de oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Çünkü birlikte huzur, barış ve güven içinde yaşama, ancak sağlam bir inanç ve ahlak zemininde gerçekleşebilir. Bu sebeple asıl önemli olan, birlikte yaşamının toplumun bütün bireyleri tarafından özümsemesi ve âdeta bir yaşam biçimi hâline getirilmesidir. Zira hukuk devletinin bulunmadığı,

kanunların adil olmadığı ve adaletin bir hayat tarzı olarak hayata geçirilemediği toplumlarda birlikte yaşamaya ilişkin kanuni düzenlemeler kâğıt üzerinde kalır. Bunun en çarpıcı örneklerini, günümüz batı toplumlarında kendini gösteren ve hızlı bir şekilde yükselen İslam korkusu/ islamofobinin ortaya çıkardığı tablolarda görmek mümkündür.

İslam'ın daha baştan ortaya koyduğu esaslar çerçevesinde Müslümanlar, Müslüman olmayan Bu ayet-i kerimeler ile Kur'an ve sünnetin genel ilkeleri, topluma, toplumsal düzene zarar vermediği sürece farklı dinden insanların İslam yurdunda kendi dinlerini özgürce yaşamalarının güvence altında olduğunu göstermektedir.

Müslümanların Müslüman olmayanlarla insani ilişkilerindeki temel yaklaşım ise mealini sunacağımız şu ayetlerde yer almaktadır:

'Allah sizi, din konusunda sizinle insanlarla beraber yaşamının ahlakını ve hukukunu oluşturmuşlardır. Bu husustaki birtakım kavram, terim, istilah ve mefhumların ve bunlara bağlı olarak hukuki kuralların oluşum tarihi İslam tarihi ile yaşıttır. Müslüman topluma Müslüman olmayan vatandaşlarını emanet eden bir temel yaklaşım

Medine vesikasından başlamak üzere Hz. Peygamberin Müslüman toplumda yaşayan gayrimüslimlere ve ehlizimete yönelik tebliğat ve talimatı doğrultusunda oluşan hukuki ve ahlaki kurallar ve ilkeler, asırlar boyu gayrimüslimlerin İslam ülkesinde huzur, barış ve güven içerisinde yaşamalarına imkân vermiştir. Böylece İslam toplumları en baştan beri bünyesinde

gayrimüslimleri barındırmış ve onlara özgürlüklerini ve haklarını vererek onlarla yana yaşamıştır. Onlara İslam inancını dayatmamış, İslam'a girmeleri için baskı yapmamıştır. Haklarına saygı göstermiştir. Böylece Müslüman toplumunda gayrimüslimlerin hakları ve vazifeleri belirlenmiş ve bu alanla ilgili zimmet hükümlerine ilişkin hukuki ve ahlaki kurallar oluşmuştur.

Müslüman olmayanların vatandaş olarak İslam ülkesinde yaşamasının kuralları "Ehlizimmet, ahd, eman ve müste'men" gibi her biri onlara karşı Müslümanlara ağır sorumluluklar yükleyen kavramların oluşturduğu ana başlıklar altında şekillendirilmiştir. Bu kavramlar, Müslümanlara Müslüman olmayanları emanet eden anlam ve içeriklere sahiptir. Esasen bu, birlikte yaşamın sadece hukuki değil ahlaki temellerini de oluşturmaya yöneliktir.

İnsanlığın İslam medeniyetinin ortaya koyduğu birlikte yaşama tecrübesine ihtiyacı var.

Müslümanların Müslüman olmayanlar ile birlikte yaşamaları hususunda İslam Medeniyetinin ortaya koyduğu büyük tecrübe ve birikime tüm insanlığın ihtiyacı vardır. İslam'ın ortaya koyduğu ilkelere İslam'ı kabul etmeyenlerin yok edilmesi, ortadan kaldırılması gibi bir yaklaşım asla yer almamıştır. Bu hususta ilk akla gelen ayet-i kerimelerin mealleri şöyledir:

'Eğer Rabbin dileseydi yüzünüzdekilerin hepsi iman ederdi; böyle iken sen hepsi mümin olsunlar diye insanları zorlayıp duracak mısın?' (Yunus, 10/99.)

'Dinde zorlama yoktur.' (Bakara, 2/256.) savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da



çıkarmamış kimselere iyilik etmekten, onlara adil davranmaktan men etmez. Şüphesiz Allah adil davrananları sever. Allah, sizi ancak, sizinle din konusunda savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkararak ve çıkarılmanız için destek verenleri dost edinmekten men eder.

Kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir.' (Mümtehine, 60/8-9.)

İslam tarihinde bu çerçevede oluşan hukuki ve ahlaki birikim büyük bir literatür oluşturmaktadır. Bu husustaki tarihî, fıkhi ve ahlaki miras günümüz insanlığının çok

ihtiyacı bulunmaktadır. Bu mirası güncelleyerek insanlığın gözleri önüne sermek günümüz Müslüman ilim adamlarının en önemli vazifelerindedir.

Batılılar gelip müdahale edinceye kadar İslam medeniyetinin Şam, Kudüs, Bağdat, Mısır, İstanbul, Endülüs, Saraybosna, Güney Asya gibi önemli merkezlerinde hatta küçük yerleşim birimlerinde bile Müslümanlar ile Müslüman olmayanlar asırlar boyu, bunların bazısında on dört asrı aşan bir süre yan yana barış, huzur ve güven içinde yaşamışlar, birbirlerinin sevinçlerini, hüznelerini, sıkıntılarını, zorluklarını ve bolluklarını paylaşmışlardır.

Batılılar gelip müdahale edinceye kadar bu hep böyledi. Onlar gelip İslam dünyasında Müslümanlarla birlikte asırlarca beraber yaşamış bulunan Hristiyanları, Ermenileri tahrik ederek kendi çıkarları için kullanmaya başlayınca kadar yahut da Siyonist anlayış gelip İslam dünyasında Filistin’de insanları tedhiş ile terör ile yurtlarından edinceye kadar bu hep böyle devam etmiştir. Ne zaman ki gelip müdahalede bulundular, insanları zorla köleleştirmeye başladılar, ne zamanki Müslümanlarla beraber yaşayan gayrimüslimleri çeşitli vaatlerle tuzağa düşürerek kendi çıkarları için kullanmaya başladılar ve ne zaman ki gelip İslam dünyasını işgal ettiler, işte bundan sonra huzur ve sükûn bozulmaya başladı.

Şu bir gerçek ki tarih boyunca aynı geleceği paylaşan, aynı vatanda ortak olarak yaşayan insanlar arasına ayrılık tohumlarını sömürgeci ve işgalci ülkeler ekmişlerdir. Böylece tarihin şahit olduğu en mükemmel beraber yaşama

örnekleri kirlenmeye ve bulanmaya başlamıştır. Azınlıkları himaye bahanesiyle başlattıkları müdahaleler azınlıkları da huzursuz etmiştir. Bu sömürgeci ve işgalcilerden herhangi biri, ne zaman çıkıp sömürdükleri ve sömürmek istedikleri ülkenin güya yararına gibi görünen bir şey söylemişse hep altından hain bir takım planlar çıkmıştır.

Hepiniz Âdem’densiniz, Âdem de topaktan

‘Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımamız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O’na karşı gelmekten en çok sıkıntılıdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır.’ (Hucurat, 49/13.)

İslam’a göre bütün insanlar ayet-i kerimede ifade edilen bu büyük ailenin çocuklarıdır. İstisnasız olarak ve hiçbir ayırım yapmadan her insan, yaratılışı itibarıyla saygındır, Kur’an-ı Kerim nazarında dine, inancına, rengine, ırkına bakmaksızın insanın şerefli bir varlık olarak yaratıldığı açıklanmıştır. İnsan, Yüce Allah’ın değerli kıldığı varlıktır, mükerremdir. Bu hususu ifade eden ayet-i kerimenin meali şöyledir: ‘Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.’ (İsra, 17/70.)

Allah Rasulünün Veda Hutbesi’nde yer alan şu cümleler ise, birlikte yaşama hukukuna ve birlikte yaşama ahlakına en çok zarar veren ırkçılık ve türevleri mahiyetindeki her türlü hastalıktan toplumları koruyacak biricik kıymet ölçüsüdür: ‘Rabbiniz

birdir, babanız birdir. Hepiniz Âdem’densiniz, Âdem de topaktan yaratılmıştır. Hiç kimsenin başkaları üzerinde soy sop üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük, ancak takvâ ile dir.’

Birlikte yaşama hukukunun temel esasını ortaya koyan yukarıda mealini verdiği ayet-i kerimeyi teyit eden ve açıklayan bu kutlu sözler, kıyamete kadar bu hususta insanlığın yolunu aydınlatacak temel ölçüyü ifade etmektedir.

İslam’da, ötekini yok etme başlığını taşıyan bir anlayışın hiçbir zaman yeri olmamıştır. Çünkü bu öteki -her ne kadar din hususunda ve itikatta Müslümanlara karşı da olsa- bir insandır ve insan haklarına sahiptir. Kendi inancını koruyarak Müslümanlarla yan yana yaşamak istediği takdirde bu hususta kendisine imkân verilir ve baskı yapılmaz. Farklılıklar Allah’ın ayetleridir İnsanların renklerinin, dillerinin, ırklarının farklılığı Yüce Allah’ın sınırsız güç ve kudretini gösteren ayetlerdendir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: ‘Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da onun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir. Şüphesiz bunda bilenler için elbette ibretler vardır.’ (Rum, 30/22.)

Bu farklılıkları var eden, hiç bunların düşmanlık veya nefret nedeni yapılmasına rıza gösterir mi? Tam tersine ilahî irade bunların tanışmaya, hayırlı işlerde buluşmaya, yardımlaşmaya, işbirliğine ve insanlık namına ortak yararların ve maslahatların gerçekleştirilmesine vesile olmasını istemektedir.



Prof. Dr. İbrahim Hilmi KARSLI

ÇARPITILAN CİHAT ANLAYIŞIMIZ

“Allah uğruna hakkını vererek cihad edin.”
(Hac, 22-78.)

Kur’an ve sünnetin önemli terimlerinden biri olan cihat, son yılların tartışmalı ve netameli kelimelerinden biri hâline gelmiştir. Bu durum, konunun anlaşılmasız, çetrefil, usul ilminin ifadeleriyle, mücmel ve müphem olmasından kaynaklanmıyor. Aksine terim, Kur’an’ın en açık konularından birini ele almaktadır.

Bugün bu terimi kullanmaktan Müslümanlar dahi çekinir olmuşlardır. Çünkü terimin etrafında olumsuz bir anlam dünyası oluşmuştur. Artık cihat kelimesi, bombaları, cesetleri, masum insanların vahşice öldürülmesini çağırıyor. Ne yazık ki, böyle bir durumla karşı karşıyayız.

Evet, Allah yolunda fedakârlığı ifade eden cihat kelimesinin parlak yüzü bugün kirletilmiştir. Cehaletin, bencilliğin, taassubun ve şiddetin çirkin dünyası bu kelimeye bulaştırılmıştır. Müslümanların birbirine karşı silahlı mücadeleleri bununla ifade edilir olmuştur. Bu, terimin İslami literatürdeki kullanımından tam bir sapmayı göstermektedir. Müslümanlar arasındaki şiddetten, ne yazık ki, bu terimin anlamı da nasibini almıştır. Batılılar İslam’ı hep ‘kılıç dini’ olarak tanıtmışlardır. Asırlardır bu temayı işlemektedirler. Bugün de bunun bir devamı olarak islamofobi kavramını kullanmaktadırlar. Birtakım örgüt ve gruplar da, akıl almaz tutumlarıyla bunları destekler bir tavır içerisine girmişlerdir.

Oysa bu dini gönderen Allah Teala, kendisini sonsuz merhamet ve şefkat sahibi olarak bizlere tanıtmaktadır. O’nun kelamı Kur’an’ın da en bariz özelliği, rahmet ve şifa kaynağı oluşudur. Doğal olarak onun elçisi de bu vasıftan yoksun olmazdı. Nitekim Allah Rasulü’nün de âlemlere rahmet olarak gönderildiği bizlere bildirilir. Dolayısıyla İslam’ın ‘korku’, ‘şiddet’ ve ‘terör’le anılması, bu dine yapılabilecek en büyük iftiradır.

Masum insanlara bomba yağdırmanın, onları hunharca öldürmenin cihatla ne alakası olabilir? Aslında cihat, İslam’ın rahmet ve güzelliği ile insanların tanışması değil mi? Ama yaşanan bu mües-sif hadiseler, insanların İslam’la tanışmaları şöyle

dursun, ondan uzaklaşmalarına sebep olmaktadır.

Cihat, İslam’la insanlar arasında köprüler kurmanın metodudur. Ancak meydana gelen yürek yaralayıcı olaylar, bu köprüleri yakmakta ve yıkmaktadır. Cihat, hakikate susamış gönülleri rahmet dinine açma yöntemidir. Yine cihat, i’lay-ı kelimetullah yani Allah isminin yücelmesi, O’nun dininin yükselmesidir. Ama bu gelişmeler, insanlık nazarında İslam’ın itibar kaybetmesine sebep olmaktadır.

Cihat İslam’ın lokomotifi mesabesinde. Bu din, çağlar sonrasına, kıtalar ötesine cihat sayesinde ulaşmıştır. Bu sebeple onun geleceğe yürüyüşü dün olduğu gibi bugün de cihatla mümkün olacaktır.

Bizim gelecekte insanlığa söyleyecek bir sözü-müz olacaksa, bu cihatla mümkün olacak tır. Dolayısıyla cihadı bir tarafa koymak İslam’ın kolunu, kanadını budamak demektir. Yine bu, Müslümanların bastıkları dalı kesmeleri, kendilerini var eden ruhu, dinamizmi yok etmeleri demektir.

Ashab-ı kiram, cihat ruhunu kavradığı için yollara revan oldu, ülke ülke, kıta kıta dolaştı. Sonraki Müslümanlar da onların yolundan gittiler. Böylece İslam Asya’ya, Afrika’ya, Uzak Doğu’ya ve diğer coğrafyalara ulaştı. Milyarlarca insan hidayete erdi, İslam’ın fazilet yolunu benimsedi. Asırlarca İslam coğrafyasının dini tevhit oldu. Putlara tapılmadı, kula kulluk edilmedi. İnsanlar tiranların, zalimlerin boyunduruğundan kurtuldu. Hakkı, adaleti ve fazileti hayatın gayesi gördüler. İşte bütün bunlar cihat sayesinde olmuştur.

Cihadın gayesi, hakkı üstün tutmak ve hâkim kılmak için gayret göstermektir. Bunun çeşitli yolları vardır. Öncelikle cihadın sadece savaştan ibaret olmadığını belirtmek gerekir.

İlgili ayet ve hadisler birlikte değerlendirildiğinde, bu terimin, nefisle mücadele etmek, Allah’a kulluk yapmak, İslam’ı tebliğ etmek, onun uygulanması için çalışmak gibi geniş bir muhtevası vardır. Diğer bir anlatımla terim kalp, dil, el gibi beşeri aksiyonun ortaya konulduğu her vasıta Allah yolunda gayret göstermeyi ifade etmektedir. (Ahmet Özel, “Cihad”, DiA, VII, 528.)

İslam, hak ve hakikat davasını barış yoluyla

gerçekleştirmek ister. (Buhari, Cihat, 112.) Sırf din farklılığı sebebiyle diğer milletlere savaş ilan etmez. Ancak yeryüzünden savaş da hiçbir zaman eksik olmamıştır. Hele hak ve hakikat mücadelesinin düşmanları daima var olmuştur. Dolayısıyla İslam, savaş arzi, geçici bir durum olarak görmüştür. Müslümanlar fiili bir savaşa, saldırıya maruz kalırlarsa bu söz konusu olur. Hatta bu durumda kendi dinlerini vatanlarını korumak onlar üzerine farz olur.

Cihadın gayesi, gayrimüslimlere İslam'ı ulaştırmak ve ondan haberdar olmalarını sağlamaktır. Ancak burada baskı söz konusu değildir. Tarihte de Müslümanlar dini böyle anlayıp uygulamışlardır. Çünkü din, ancak insanın kendi irade ve tercihiyle kabul edilir. Baskıyla insanlar ancak dini kabul eder görünürler. Ancak Müslüman ve dindar olamazlar.

İslam savaşla ilgili oldukça önemli bir düzenleme getirmiştir. O da, savaş ahlakıdır. Dolayısıyla savaş demek, düşmanla ilgili her şeyi mubah görmek, önüne geleni öldürmek, yakıp yıkmak asla değildir. Mesela savaşta aşırı gidilmez. (Bakara, 2/190.) Karşı taraf savaşı bıraktığında savaş sürdürülmez. (Enfal, 8/61.) Yine düşmanla yapılan anlaşmalara sadakatsizlik edilmez. (Tevbe, 9/7.) Geçen asırlarda uluslararası ilişkilerde maddi kuvvet ve savaşta galibiyet, üstünlük sebebiydi. Ancak günümüzde ekonomi ve kültür alanlarında güçlü olmak da son

derece önemli bir hâle gelmiştir.

Bilim, kültür, sanat, eğitim ve medya alanlarında önde giden topluluklar diğerlerine üstünlük sağlamaktadır. Toplumlar medya üzerinden birbirini vurmakta, kültürel yapılar ve manevi dinamikler bu yolla çökertilmektedir.

Şu hâlde günümüz cihadında, ilmî ve kültürel faaliyetler öncelikli bir hâle gelmiş bulunmaktadır. Nitekim henüz savaşa izin verilmeyen Mekke döneminde cihatla ilgili ayetlerin gelmiş olması yine Müslümanların Kur'an'a dayanarak inanmayanlara karşı büyük mücadeleye çağrılmaları bu tespiti doğrulamaktadır. (Furkan, 25/52.) Geçen asırda Müslüman topluluklar topraklarını düşmanlardan temizleyebilmek için seferber olmuşlardır. Tarihlerinin en acı ve ıstıraplı dönemlerinden birini yaşamışlardır. Neticede, düşman istilasından topraklarını kurtarmayı başaran Müslümanların kültür istilası karşısında aynı başarıyı gösterdiklerini söylemek mümkün değildir.

Müslümanlar açısından kültürel istila, onların topraklarını istila etmek kadar tehlikelidir. Çünkü bağımsızlık, manevi kimliği devam ettirmekle esas anlamını kazanır. Dolayısıyla bugün Müslümanların kendi nesillerini günah batağına saplanmaktan korumaları, en önemli görevleri hâline gelmiştir. Bu açıdan günümüzde cihadı bu açıdan ele almak ve değerlendirmek gerekmektedir.

SIKÇA SORULANLAR

Kurbanlık olarak satın alınan hayvana, daha sonra başkaları ortak edilebilir mi?

Büyükbaş hayvanlar bir kişiden yedi kişiye kadar ortak olarak kurban edilebilir. Böyle bir hayvan, yedi kişiye kadar ortak olarak satın alınabileceği gibi, alındıktan sonra veya elde bulunan büyükbaş hayvana yedi kişiyi geçmemek kaydıyla başkaları da ortak edilebilir. Bunun için ya bütün ortakların razı olması gerekir. Ebu Hanife'den bu konuda, aksi yönde bir görüş de rivayet edilmiştir. Bu bakımdan ihtilaftan kurtulmak için kurbanlık hayvan alınırken ortakların kesin olarak belirlenmesi daha iyi olur. Fıkıh kaynaklarında, kurban kesmek kendisine va-

cip olmadığı halde kurbanlık için büyükbaş bir hayvan alan kimsenin ise, daha sonra kendisine ortak kabul etmesinin caiz olmadığı, çünkü vacip olmadığı halde kurbanlık satın almakla onu bütünü ile kendine vacip hale getirmiş olduğu ifade edilmiştir.

Kurban keserken abdestli olmak şart mıdır?

Kurban kesen kişinin abdestli olması şart olmamakla birlikte, kurban bir ibadet olduğu için kesenin abdestli olması daha faziletlidir.

Kurban kesen kasaba ücret vermek caiz midir? Kurban etinin bir kısmı kesim ücreti olarak verilebilir mi?

Hayvanın kesim ameliyesi ibadet değildir. Bu yüzden kurban kesen kasabın ücret alması caizdir. Ancak kurban etinden kesim işini yapan kişinin ücreti verilemez. Çünkü verildiği taktirde, kurban ibadetini yerine getirmek için gerekli maddi külfetin bir kısmı bizzat ibadetin kendisi üzerinden karşılanmış olur. Hz. Ali'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.s.), develer kesilirken başında durmamı, derilerini ve sırtlarındaki çullarını yoksullara paylaştırmamı emretti ve onlardan herhangi bir şeyi kasap ücreti olarak vermeyi bana yasakladı ve 'kasap ücretini biz kendimiz veririz' buyurdu."



Söyleşi: Dr. Faruk GÖRGÜLÜ

İYİYLİĞİ KONUŞALIM

Prof. Dr. Hasan Kamil YILMAZ:

“Kişi iyilik yaptığı zaman bu iyilik aslında kendisine dönüyor. Bütün yapılan iyilikler; tebessüm ve merhamet önce bizim şahsımıza değer katıyor.”

İyilik yapmak, kalıcı bir iz bırakmak demektir. Yeryüzünde insanın kalıcı iz bırakmasını sağlayan iki önemli ahlaki değer ve erdem vardır: Bunlardan biri cömertlik, diğeri ise tevazudur. İkisinde de iyilik vardır.

Çağımızın en yaygın hastalıklarından birisi psikiyatrik hastalıklardır. Çağdaş insanlar bir türlü tatmin olmuyor; doyum eşikleri çok yüksek. Her şeyin en iyisini kullanan, en iyisini yiyen, en iyi yerlerde safa süren, en iyi arabaya binen kişi için artık tatmin aracı kalmıyor ki.

İyilik dediğimizde sadece infak ve maddi paylaşımı değil, gönülleri mesrur kılmaya yönelik her türlü davranışımızın iyilik olduğunu unutmamak gerekiyor. Ve daha önemlisi iyiliğin karşımızdakinden çok bizi inşa eden özelliğini görmek gerekiyor.

Muhterem hocam! Başkanlığımız son yıllarda kutlu doğum haftalarının yanında ramazan ayında da bir tema belirleyerek bu konuda toplumda bir farkındalık oluşturmaya gayret ediyor. Bu yılki ramazan teması “Vakit iyilik vaktidir, bu ramazan ve her zaman.” Öncelikle niçin böyle bir konunun ele alınmasına ihtiyaç duyuldu?



İnsanların dünyada ve ahirette ulaşmak istediği şey iyiliktir. Bu yüzden namazların sonunda: “Rabbimiz bize dünyada da ahirette de iyilik ver.” diyoruz. İnsanları fitrat olarak iyiliğe yönlendirmek -ki mayalarında elbette iyilik yapmak var- hele hele zulmün, haksızlığın yaygın olduğu, neredeyse insanların birbirinin boğazına sarıldığı günümüzde iyilik yapmanın insanlara mutluluk verme adına önemli bir etkisi var. Çünkü psikologlar asıl mutluluğun, başkalarının mutluluğuna katkı sağlamak olduğunu söylüyorlar. Başkasının mutluluğuna katkı sağlamanın en temel yollarından biri de onlara iyilik yapmaktır.

Bu iyilik illa maddi olarak bir şey vermek anlamına gelmiyor. Yerine göre bir tebessüm de iyiliktir. Selam vermek, hâl hatır sormak, insanların gözlerinin içine bakarak duygu transferinde bulunmak da bir iyiliktir.

İyiliğin kapsamı geniş olmasına rağmen zaman içerisinde bir anlam daralmasına uğramış, neredeyse sadece maddi yardıma indirgenmiş. Bizim inancımız açısından iyilik hangi anlamları kapsar?

Türkçede kullandığımız “iyilik” kavramının karşılığı dinî literatürümüzde pek çok kelime vardır. Birr, hayır, hasene, ihsan, hüsn, infak, sadaka, salah, takva

ve maruf vb. bunlardan sadece bir kısımdır. Diğer taraftan haz ve lezzetin, elem ve kederin, te-bessüm ve hüznün paylaşılması da bir iyiliktir, hatta yolun üzerinde insanlara engel olan bir diken, taşı kaldırmak da iyiliktir. Ayrıca insanın kendine, Rab-bine, kullara ve eşyaya yapacağı iyilikler var. Suya iyi davran, göğe iyi davran, yere iyi davran diyor İbn Arabi.

İyilik yapmak, kalıcı bir iz bırakmak demektir. Yeryüzünde insanın kalıcı iz bırakmasını sağlayan iki önemli ahlaki değer ve erdem vardır: Bunlardan biri cömertlik, diğeri ise tevazudur. İkisinde de iyilik vardır. Tevazuda kendi enaniyetinizi, nefsaniyetinizi kırılıyorsunuz. İnsanın bir derdiyle ilgilenmek üzere yanına yaklaşıyorsunuz. Tevazuda ben şuyum, sıfatım bu, konumum bu, statüm bu diye geri çekmiyorsunuz kendinizi. İyilik arzu ve niyetiyle tevazu gösteriyorsunuz. Öbürü ise cömertliktir. Cömertlik serapa zaten iyiliktir. Onda da malınızı, zamanınızı, imkânınızı, sahip olduğunuz değerleri paylaşmak ve sunmak var.

İnsanoğlu fitri olarak hem iyilik hem kötülük yapmaya meyillidir. İnsanın kötülük değil de iyilik yapmayı seçmesi için nasıl bir eğitim sürecine ihtiyaç vardır, iyi alışkanlıklar edinmek eğitimle mümkün müdür?

Yani bir insana siz sürekli iyi olduğunu, iyilik yapması gerektiğini, iyilik yaptığında kazanacaklarını anlatır, konuşur ve gösterirseniz, o iyiliğe doğru kendisini kurgulamaya, öyle düşünmeye, o istikamette kararlar vermeye, o tarafa meyletmeye başlar. Onun için iyilik duygusunun, çocukluk çağlarından itibaren verilmesinin, hatta bazı iyilik işlemlerinin çocuklara yaptırılmasının yararlı olduğunu düşünüyorum.

Dolayısıyla iyiyi düşünmek,

iyiyi konuşmak, iyiyi telkin etmek çocuklarımızın zaman içerisinde iyiliğe motive olmalarını sağlayacaktır. Çünkü insanın gönül dünyasında iyilik ve kötülük duyguları birbirine eşit olarak hep var ola gelmiştir. Hangisi uyarılırsa o gelişecektir. Nasıl merhamet eğitimle kazanılan bir duyguya, iyilik duygusunun da aynı olduğunu düşünüyorum.

Aslında iyilik yapan öncelikle kendisine iyilik yapmış oluyor.

Elbette, kişi iyilik yaptığı zaman bu iyilik aslında kendisine dönüyor. Bütün yapılan iyilikler; te-bessüm ve merhamet önce bizim şahsımıza değer katıyor. Kötülük yaptığımız zaman siz küçülüyorsunuz, ayağa düşüyorsunuz. Çocukluğundan itibaren iyilik yapmış olan kişi bunun kendisine pozitif şeyler kazandırdığını gördükçe iyilik yapma tarafına meyleder. Bu nedenle iyiliği öğretecek ortamlara çok ihtiyaç var. Öncelikle bunu aileden başlatmak gerekir. Çocuk aile içinde iyilik yapmayı; affetmeyi, paylaşmayı, özür dilemeyi, merhamette bulunmayı öğrenmelidir.

Malumunuz “Her iyilik sadakadır.” hadis-i şerifi de bizi iyiliğe teşvik ediyor. Ancak insan iyilik yapmak istediğinde zaman zaman engellerle karşılaşabiliyor. İnsanı iyilik yapmaktan alıkoyan sebepler nelerdir?

İnsan bir defa hodkâm varlık. Bu onun fitratında var. İnsan önce kendini düşünüyor. Dolayısıyla iyilik yaptığı zaman kendisinin eksildiğini düşünüyor. Bu düşünce de iyiliği engelliyor. Bunun yanında insanda kıskançlık duygusu da var. Bunları aşmak için iyiliğin hazzına varmak gerekir. İyilik yaparak insanların mutluluğunu görebilecek ve tadına varacak ortamlar olması gerekir. Mesela ramazan ikliminde insanları iftara davet edip iftar sevinciyle yemek yediklerini görünce ikram eden kişinin “elhamdülillah” misafir-

lerime iftar açtırdım diyebilme hazzına ermesi ne güzel bir şey. Bu yüzden küçük yaşlardan itibaren pozitif enerjinin ne anlama geldiğini çocuklarımıza ve ailemize anlatmamız ve yaşatmamız gerekir. Geciktirmişde insanın duyguları kaşarlanıyor, merhamet duyguları duyarsızlaşıyor. Bu nedenle merhamet duygularını diri ve canlı tutacak ortamlar bulmak gerekiyor.

Hz. Peygamberin “dünya işlerinde kendinden altta olanlara bakın, ahiret işlerinde yukarıdakilere bakın” İsmail Hakkı Bursevi: “Karun’la Firavun eğer olsalardı bu kadar azmazlardı, tok oldukları için azdılar.” diyor.

Hocam, ‘iyilik yap denize at, balık bilmezse Halik bilir’, yine ‘sağ elin verdiği, sol el bilmeyecek’ şeklinde sözler, hep bizi karşılık beklemeden iyilik yapmaya teşvik eden sözler. Buradan yola çıkarak aslında bizim medeniyetimizin hep bir iyilik medeniyeti şeklinde ifade edebiliriz. Bu bağlamda bize iyilik yapma usullerinden bahsedebilir misiniz?

İnsanların en büyük zaaflarından birisi yapılan iyilikleri, hayır hasenatı başa kakmak, incitmek, rencide etmek. Bunlar insanın zaaflarıdır. Allah Teala bunu bildiği için bizim yaptığımız iyilikleri başa kakmak suretiyle boşa çıkarmamayı emrediyor. Aslında iyilik yapan insan, bizim irfani kültürümüzde iyilik yaptığının minnettar olmalıdır. İyilik yapılan değil. İy ki sen varsın, sen olmasan ben kime iyilik yapacak ve bu hazzı nasıl yaşayacaktım, ben bu zekât borcundan nasıl kurtulacaktım? Çünkü Allah Teala Kur’an-ı Kerim’de, zenginlerin malında fukaranın hakkı olduğunu söylüyor. (Zariyat, 51/19.) Allah seni karşıma çıkardı, ben sana bunu verdim, sen de kabul ettin, dolayısıyla beni yükten kurtardın. Bizde böyle bir algı var, o yüzden de verirken asla incitmek gere-

kir. Bundan dolayı bizde vermenin bile bir edebi oluşmuştur.

Hadis-i şerifte, “elyedü’l-ulya hayrun min yedi’s-süfla” buyrulur, yani yukarıdaki el aşağıdaki elden hayırlıdır. Aşağıdaki el, alan eldir, yukarıdaki el, veren eldir. Şimdi bizim kültürümüzde yukarıdaki el olma hazzına ersin diye birine bir şey ikram ederken alttan tutularak verilir. Size de öğretmişlerdir mesela suyu verirken bardağın altından tutarsınız, suyu içen üstten alır. Ecdadımız belirli yerlere sadaka taşları koymuşlar. İyiliği kurum-sallaştırmışız. Kimse birinden istemek zorunda kalmasin, çünkü istemek zor bir şeydir. İsteyen insan iki mevhum (var sayılan) akıbetle karşı karşıyadır, ya istediğiniz kabul edilecek minnettar kalacaksınız; ya da reddedilecek siniz, ikisi de güzel değildir. Almak da kolay bir şey değil. Dolayısıyla verirken çok dikkatli olmak, incitmemek lazım. Bizim vakıf medeniyetimizde sadaka taşları bu idrakten (anlayıştan) doğmuştur. Ama o kadar güzel bir medeniyet ki varlık sahibi zekâtını, sadakasını oraya koyuyor. İhtiyaç sahibi de bulduğunun tamamını değil, ihtiyacı kadarını alıyor.

Hocam modern dönemlere geldiği zaman neden bozulduk?

Modern hayat bizi bozdu. Anlayışlarımız değişti. Eskiden fark etmek, vermek, dayanışmak meziyetti. Şimdi almak. Deyimlerimiz bile değişti. Eskiden mesela; yapıvermek, edivermek, duruvermek şeklinde “vermek” yardımcı fiilini kullanırdık. Şimdi Batı’dan tercüme ettiğimiz “take” sözü karşılığı almak kelimesini kullanıyoruz. Mesela, bir çay alır mısınız, diye. Oysaki çay alınmaz içilir. Bir duş alır mısınız diyoruz. Duş alınmaz, yapılır. Artık daha çok almaya yönelik mesajlarla karşılaşılıyor.

Kur’an bize iyiliğin de kötülüğün de karşılığının iyilik olduğu-

nu söylüyor. Ancak günümüzde bu prensibin çok da bilinmediğini ya da uygulanmadığını görüyoruz.

Günümüz insanını kötülüğe iyilikle mukabele etmekten alıkoyan nedenler nelerdir?

İyilikle kötülük bir değil diyor Kur’an-ı Kerim ve kötülüğü iyilikle savuştur ki senin azılı düşmanın olan kimse dostun olsun diyor. “İyilikle kötülük



bir olmaz. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki sıcak bir dost oluvermiştir. (Fussilet, 41/34.) Yani iyiliğe karşı iyilik normal bir şey. Asıl mürüvvet, kötülüğe iyilikle mukabele etmek. Kur’an ona da işaret ediyor. Kötülüğe iyilikle mukabele ettiğin zaman insanlar da şaşırıyor: “Ben buna kötülük yaptım oysa o bana iyilik ediyor. Allah Allah, ne farklı!” diyor. Ben o örneği hep veriyorum, birisi sizin ayağınıza bastığı zaman siz ona “kör müsün be adam” deme şansına sahipsiniz. Çünkü adam ayağınıza bastı ve canınızı yaktı. Ama siz “affedersiniz ayağınızın altına bastım herhâlde” deyip özür dilerseniz, bu durumda o kişi “estağfurullah ben sizin ayağınıza bastım”

demek nezaketini gösterecektir.

Burada ayağınıza basan insana bir şey de öğretiyoruz değil mi hocam?

Evet, edep öğretiyoruz. Edep güzel ve çok önemli bir şey. Biz biraz algı ve idrak olarak hep kötülüğe kurgulandık. Vermek yerine almayı düşünür olduk. Yani çok fazla bireyselci ve çok fazla egoist olduk. Avarif (bilgi) sahibinin de söylediği gibi “insanın mayası toprak olduğu için toprak suyu nasıl tutar ve yutarsa insan da dünya malını öyle tutar ve yutar.” Bu söz çok hoşuma gidiyor. Yani böyle bir özelliğimiz var. Yutsun problem yok, ama hiç olmazsa ot bitirsin, nebat bitirsin. Bir işe yarasın yuttuğu. Ot bitirmiyorsa, kum gibi ya da kaya gibi su üzerinden akıp gidiyorsa işte o zaman bir anlamı yok. İnsan killi toprak gibi suyu tutuyorsa çeltik bitiriyorsa ya da çeltiği besliyorsa ne güzel.

Efendimizin esen rüzgârlardan daha cömert olduğu rivayet ediliyor. Şimdi hangi iyilikleri yapmalıyız ki bir parça Efendimizin yüce ahlakına erişebilelim? Kısaca iyilik denildiği zaman neler söylemek istersiniz?

İnsanı kuşatan üç şey vardır; zaman, mekân ve insan. Hangi zamanda olduğumuz hangi ayda hangi gecede hangi eşref saatte olduğumuz çok önemli. Mekâna gelince, camide misiniz başka yerlerde misiniz? Evde misiniz? Huzur ortamında mısınız bu önemli. Bir de etrafımızdaki insanlar çok önemli.

Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı hocam?

Evet, iyilik dediğimizde madde paylaşımı değil, gönülleri mesrur kılmaya yönelik her türlü davranışımızın iyilik olduğunu unutmamak gerekiyor. Ve daha önemlisi iyiliğin karşımızdakinden çok bizi inşa eden özelliğini görmek gerekiyor.

Vekâlet yoluyla kurban kesilebilir mi?

Kurbanı, kişinin kendisi kesebileceği gibi, vekâlet yoluyla başkasına da kestirebilir. Zira kurban, hac ve zekat gibi mal ile yapılan bir ibadettir; mal ile yapılan ibadetlerde ise vekalet caizdir. Nitekim Hz. Ali'nin (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.s.), develer kesilirken başında durmamı, derilerini ve sırtlarındaki çullarını paylaştırmamı emretti ve onlardan herhangi bir şeyi kasap ücreti olarak vermeyi bana yasakladı ve 'kasap ücretini biz kendimiz veririz. ' buyurdu." Vekalet yoluyla kurban kestiren kişi kendi bulunduğu yerde birisine vekalet verebileceği gibi, başka bir yerdeki kişi veya kuruma da vekalet verebilir. Vekalet, sözlü veya yazılı olarak ya da telefon, internet, faks ve benzeri iletişim araçları ile verilebilir. Vekil tayin edilen kişi veya kurum aldığı vekaleti gereği gibi yerine getirmelidir.

Taksitle kurban alınabilir mi?

Kurban Allah'a yaklaşmak niyeti ile yerine getirilen bir ibadettir. Bu amaç ise ancak kişinin kendi mülkiyetindeki hayvanı kurban etmesi ile gerçekleşir. Mülkiyet, hayvanın bizzat yetiştirme, hibe veya miras yolu ile olabileceği gibi satın alma yolu ile de gerçekleşebilir. Esasen vadeli satış caizdir. Taksit ise, borcun ödenmesinin belirli birkaç zamana vadeli olarak geciktirilmesidir. Buna göre taksitlendirme yolu ile satın alınan bir mala satın alan sahip olduğuna göre, bu yolla alınan bir hayvanın kurban edilmesinde bir sakınca yoktur.

Kredi kartıyla kurban satın almak caiz midir?

Kurban kesmekle mükellef olan şahıs, satın alacağı hayvanın bedelini peşin olarak verebileceği gibi, vadeli veya taksitli

olarak da verebilir. Bu bağlamda bedelin kredi kartıyla ödenmesi kurbanın sıhhatine engel teşkil etmez. Ancak kredi kartı borcunu, ödeme tarihinde ödemek ve gecikmeden kaynaklanan faizli işleme düşmemek gerekir. Kredi kartı ile taksitli kurban alırken, taksit yapma karşılığında bankaya ilave bir ücret ödenmesi durumunda ise, kesilen kurban geçerli olmakla birlikte, faizli işlem sebebiyle ayrı bir günah söz konusu olur.

Ölü kurbanı diye bir kurban çeşidi var mıdır?

Dinimizde ölü kurbanı veya kabir kurbanı diye bir kurban çeşidi yoktur. Ancak, sevabı ölüye bağışlanmak üzere kurban kesilebilir. Ayrıca, kurban borcu olup, hayatta iken vasiyet eden kişinin bıraktığı miras yeterli ise mirasçılardan tarafından vasiyetinin yerine getirilmesi gerekir. Buna göre vasiyeti yoksa ölen kimseler için mirasçılarının kurban kesmeleri gerekmez. Ancak bir kimse, sevabını ölmüş bulunan anne veya babasına yahut diğer yakınlarına bağışlamak üzere, çeşitli hayır kurumlarına, fakir ve muhtaç kişilere bağışta bulunabileceği gibi, kurban da kesebilir. Ölenin kendisi için kurban kesilmesine dair vasiyeti yoksa kesen kimse, bu kurban etini fakirlere yedirebileceği gibi, kendisi ve zenginler de yiyebilir. Ancak ölen kişinin vasiyeti varsa, tamamen fakirlere yedirilmesi veya dağıtılması gerekir.

Hac ibadetini yapan kişi, ayrıca memleketinde de kurban kesmekle yükümlü müdür?

Hac için ihramda olan kişi Mekke'de seferi ise kendisine udhiyye kurbanının vacip olmadığı konusunda ittifak vardır. Seferi olmaması halinde ise udhiyye

kurbanının vacip olup olmadığı konusunda Hanefi fakihleri arasında ihtilaf vardır. Günümüzde tercih edilen görüşe göre hacetmekte olan kimse, ister seferi olsun ister olmasın kurban kesmekle yükümlü olmaz. Uygulama da bu yöndedir. Ancak yolcu hükmünde bulunan kimsenin tek başına veya mukimlerle birlikte kurban kesmesine bir engel de yoktur.

Borçlunun kurban kesmesi gerekir mi?

Kurban, zorunlu ihtiyaçları ve borçları dışında belirli (nisap) miktarda mala sahip olan kişiye vaciptir. Hz. Peygamber (s.a.s.) imkan bulduğu halde kurban kesmeyenlerle ilgili ağır ifadeler taşıyan hadisiyle, bir taraftan kurban ibadetinin imkan bulmaya, güç yetirmeye bağlı olduğunu ifade ederken, bir yandan da güç yetirenin kurban kesmesinin gerektiğine işaret etmektedir. Buna göre kurban ibadetiyle yükümlü olabilmek için belli bir mali imkana sahip olmak gerekir ki, bunun ölçüsü de, ister nami (artıcı) olsun isterse nami olmasın, üzerinden bir yıl geçmiş olsun ya da olmasın, temel ihtiyaçları ve borçlarından başka, nisap miktarı mala sahip olmaktır. Temel ihtiyaçlarından ve borcundan başka 80. 18 gr. altın veya bunun değerinde para veya eşyaya sahip olan kişi dinen zengindir ve kurban keser. Kişinin malı olmakla birlikte borçlu da olsa ve borcu ile asli ihtiyaçları çıktıktan sonra nisap miktarı malı kalsa o kişi kurban keser. Fakat temel ihtiyaçları ve borçları için ayıraçağı para haricinde bu kadar bir mala sahip olmayan kişinin kurban kesmesi gerekmez.



Ahmet MİROĞLU

Adını Gümüş'ten Alan Ülke: ARJANTİN

Arjantin Denince...

Arjantin denilince aklınıza ne gelir? Sizi bilmem ama benim aklıma biraz futbol, biraz müzik, biraz edebiyat, çokça da askeri darbe, darbeciler tarafından tutuklanıp bir daha asla haber alınmayan -çünkü öldürülmüşlerdi- kayıp delikanlılar ve genç kızlar geliyor. Bir de halkı sokakta gördüğü -af'edersiniz- canlı ineğe saldırıp diri diri parçalatacak derecede bunaltan IMF politikalarına teslim olmuş ekonomik krizler... Ve elbette bazı isimler... Sıralamaya gerek yok, hemen herkesin bildiği isimlerdir bunlar. 12 Şubat 2007 tarihini de unutmayalım. Zira bu tarihte Arjantin Parlamentosu 24 Nisan'ı "Ermeni Soykırımı Adına Halklar Arasında Hoşgörü ve Eylem Günü" ilan etmiş, bunun üzerine Türkiye, büyükelçisini geri çağır-

mıştır.

Arjantin Güney Amerika Kıtası'nın güney kesiminde, And Dağları ve Atlas Okyanusu arasında uzanan bir devlettir. Yaklaşık 2,8 milyon kilometrekarelik alanıyla uzun bir üçgeni anımsatan Arjantin, yüzölçümü bakımından Güney Amerika Kıtası'nda 2., dünya genelinde ise 8. sıradadır. Şili, Bolivya, Paraguay, Brezilya ve Uruguay'la komşudur. Toprakları ovalarla dağlardan oluşur. Çok uzun bir sahil şeridine sahip olmasına karşın, çok az sayıda adası vardır. Bu yüzden Falkland Adası için İngiltere ile savaşmaktan kaçınmamıştır.

Arjantin, adını Latince "Argentum" (gümüş) kelimesinden alır. İspanyol kolonicilerin bu topraklarda bulmayı umduğu madenin ne olduğu ülkenin isminden de açıkça anlaşılmaktadır.

Arjantin, sömürgecileri, Peronların idaresini, askeri cuntayı

ve demokrasiyi gören bir ülke... Fakat bizi daha çok İslâm'la ve müslümanlarla bağlantısı ilgilendiriyor. Onu da ilerleyen satırlarda özet halinde bulacaksınız.

Güney Amerika'da görülen ilk topluluklar, Orta Amerika yolunu takip ederek gelen ve avcılık, balıkçılık ve meyve toplayıcılığı gibi işlerle uğraşan göçebelereydi. Bunların yazıya dayanan bir medeniyetleri yoktu. Medeniyet kurlmaları 10. yüzyıl sonlarını buldu. Güney Amerika'da geniş bir medeniyet kuran ve Peru'ya nereden geldikleri bilinmeyen İnkalar, 15. yüzyılda medeniyetlerini doruğa ulaştırmışlardı. O dönem İnka'sının sınırları Kuzey Arjantin'i de kapsıyordu.

Avrupalıların Güney Amerika'ya ilk çıkışları Kristof Kolomb'un üçüncü seferinde gerçekleşmiştir (1498). Sömürgeci İspanyollar Arjantin topraklarına ulaştıktan sonra Buenos Aires'i kurdular (1536). Fakat



yerlilerin saldırıları sonucu kurdukları şehir yıkıldı. İspanyollar Parana ve Uruguay nehirlerini geçip bu kez Asuncon'u kurarak (1541) yaklaşık yarım yüzyıl boyunca Arjantin'i buradan sömürgeleştirmeye çalıştılar ve Buenos Aires'i yeniden eski haline getirdiler (1580).

19. yüzyıla kadar sömürgeciliğin çirkin yüzüyle boğuşmak zorunda kalan Güney Amerika sakinleri, bu asırdan itibaren bağımsızlık mücadelesine giriştiler. Napolyon'un İspanya'yı işgali, Amerikan ve Fransız ihtilalleri ve milletlerarası rekabet sonucu İngiltere'nin tahrik ve teşviki bağımsızlık mücadelesinin hızlanmasına sebep oldu. Bu sırada diğer Güney Amerika ülkeleriyle birlikte Arjantin de bağımsızlığını elde etti (1821).

Endülüs müslümanları

Endülüs müslümanlarının Amerika'yla irtibatlarına dair geçtiğimiz yazılarımızda kısmen bilgi vermiştik. Hatırlanacağı üzere Gırnata'nın 1492'de İspanyollar tarafından işgal edilmesi üzerine binlerce müslüman Endülüs'ten kaçarak Kuzey Afrika'ya ve Osmanlı'ya sığındı.

Endülüs'te kalan müslümanların birçoğu da ilk fırsatta Amerika kıtasına göç ettiler. Bunlar iki gruptan oluşuyordu. Birinci grupta seçkin kimseler, yani mimarlar, sanatkârlar, entelektüeller vardı. Bunlar işgalcilerin şerrinden korunmak için onlarla işbirliği yapmayı seçtiler. Fakat işgalcilere verdikleri hizmetler kendi medeniyetlerinin tezahürleriydi.

Amerika'ya yerleşen İspanyolların önemli bir kısmı, müslüman Endülüslülerdi. Fakat ne yazık ki müslümanlıklarını ilan edemiyor, inançlarının gereğini açıktan yerine getiremiyorlardı.

O dönemde, Meksika'dan Arjantin'e kadar, kiliselerin ve resmi binaların kahir ekseriyetini bu müslümanlar inşa etti. Endülüs'ün ruhu Ameri-



ka kıtasına taşınmış ve Latin Amerika halkları, Latin Amerika cumhuriyetleri, teşkilatlanmalarında Endülüs örneğini esas almışlardır. Kurulan şehirler adeta Gırnata'nın (Granada), İşbiliyye'nin (Sevilla), Kurtuba'nın (Cordoba) kopyalarıdır.

İkinci grupta ise savaşçılar, sığır çobanları, at yetiştiricileri yer alıyordu. Bunlar İspanyollarla işbirliği yapmaya yanaşmadılar. Dağlarda, kırlarda, başlarına buyruk yaşamayı seçtiler. Bunlara "Gaucha" denir. Kelime Arapça kökenlidir ve yabancı, başına buyruk anlamına gelmektedir.

Gaucholar daha ziyade Arjantin, Şili, Uruguay ve Brezilya'ya yerleştiler. 18. yüzyılda, bağımsızlık hareketleriyle sıkı bir işbirliği halinde İspanyollara karşı savaştılar. Güney ve Orta Amerika'da verilen bağımsızlık mücadelelerinin çoğunda aktif olarak yer aldılar. Bağımsızlığın çoğu yerde Gaucholar sayesinde kazanıldığı kabul edilir. Endülüs kökenli müslümanların izi kaldıysa da kendileri maalesef büyük oranda erimiş ve tükenmişlerdir.

Dolayısıyla İslâmiyet'in kıtaya teması Amerika'nın keşfinden öncesine dayanmaktadır. Bu temas Amerika'nın keşfi aşamasında da sürmüştür. Zira

İspanyollar uzak deniz yolculuğu konusunda tecrübe sahibi Mağripli müslüman denizcilerden yararlanmayı tercih ediyordu.

Keşiften sonraki dönemde kıtaya yerleşen kalabalık sayıdaki müslüman, bu uzak diyarda İslâmiyet'i temsil etmeye başladı.

17. ve 18. yüzyılda kıtaya Afrika'dan getirilen kölelerin de çoğu müslümandı fakat yeterince organize olamadıkları, baskı ve şiddet politikasına maruz kaldıkları için zamanla etkinlik yapamaz ve dinî kimliklerini koruyamaz hale düştüler.

19. yüzyılda Asya'dan getirilen işçiler İslâmî açıdan yeni bir dönem başlatmış oldular. Öncükiler gibi baskıya uğramayan, anavatanlarıyla ilgilerini sürdüren, dinî bilinç ve bilgileri daha güçlü olan bu insanlar, İslâmî cemaatler oluşturmada daha başarılı oldular.

Osmanlı göçmenler

Dördüncü ve büyük, o oranda etkili İslâm dalgası yine 19. yüzyılda meydana gelmiştir. Bazı kaynaklar kıtada daha 1820'lerde Osmanlı göçmenleri bulunduğunu kaydetmekteyse de, başta Suriye olmak üzere Osmanlı topraklarından asıl göç 1860'larda başlamıştır. Bazı etkenlerle git gide daha rahat gerçekleştirilir hale gelen bu göçlerde asıl büyük

grubu hıristiyanlar teşkil etmek-teyse de, Osmanlı belgelerine göre müslümanların oranı da yüzde 15-20'leri bulmaktadır.

Buenos Aires'teki Türk Konsolosluğu'nun bir raporuna göre 1911-1913 yılları arasında buraya yaklaşık 46 bin Osmanlı göçmeni gelmiştir. Bunlar Turco diye anılmaktadır.

1920'li ve 1930'lu yıllarda müslümanların Arjantin toplu-mundaki konumları iyice güç-lenmişti. Artık geniş arazileri, ti-carethaneleri, okulları, dergileri vardı.

Bugün Arjantin'de ne kadar müslüman bulunduğu tıpkı dün-yanın değişik yörelerinde olduğu gibi tartışmalıdır. İslâm dışı kay-naklar müslümanların sayısını 400 bin civarında, islâmi kay-naklarsa 1-3 milyon dolaylarında göstermektedir. Uluslararası Dinî Özgürlükler Raporu'nun 2005 yılı verilerine göreyse ül-kede Katolikler nüfusun yüzde 70'ini, Protestanlar yüzde 9'unu, müslümanlar yüzde 1,5'ünü, yahudiler binde 8'ini, diğer dinî gruplar ise yüzde 2,5'ünü teşkil ediyor. Kesin olan şu ki ülkede en azından yüzbinlerce müslü-man yaşamaktadır.

Her yerde her zaman söz ko-nusu olduğu üzere, sayının şu veya bu olmasından ziyade asıl kalite ve kabiliyet öne çıkıyor.

Arjantin müslümanları bun-dan yaklaşık 20 sene önce bir tür diriliş yaşamaya başladılar. Çok sayıda cemaat, dernek ve kulüp, İslâm'ın varlığını güçlendirmek için el ele verdi. 1986 yılında Bu-enos Aires'in ilk büyük cami ve külliyesi hizmete girdi. 34 bin metrekarelik külliye bir cami, iki medrese ve bir park alanı bu-lunuyor. Bugün Buenos Aires'te üç cami var. İlginçtir, bu sınırlı sayıdaki müslüman cemaat ara-sında Sünniler, Şîiler, Alevîler ve Dürzîler bulunuyor. Hatta ül-kede Türkiye kökenli Cerrahî ve Nakşibendî tarikatları da faaliyet gösteriyor. Herkes ümmetin bir-liğini gözeterek çalışmaktadır ki,

bu sevindirici bir durumdur. La-tin Amerika İslâm Cemiyeti'nin merkezi de Arjantin'de bulunuyor.

Arjantin'deki islâmî diriliş, diğer Arjantinlilerin de İslâm'ı tanımaları ve kabul etmeleri fırsatını doğurdu. İslâm dinini benimseyen Arjantinlilerin çoğun-luğu tarikatlara mensup, yani Cerrahî veya Nakşibendî...

İslâm ülkeleri ile sıkı bağlar kurmak için de gayret sarf eden Arjantinli müslümanların yakın-laşmayı arzu ettiği ülkeler arasın-da tabii ki Türkiye de bulunmakta.

Eva Peron'un Müslüman-lara Yakınlığı

Juan Domingo Peron'un devlet başkanlığına gelmesi (1946) ve ülkesinde Evita olarak anılan eşi Eva Peron'un hükümette etkinlik kazanması müslümanlar için bir dönüm noktası olmuş. Peron'lar, 1945-55 yıllarında, Arjantin'in bağımsızlığı ve öz-gürlüğü için canla başla çalışır-lar. Bu tutumları sebebiyle dışarı-da ve içeride pek çok düşman edinirler. Onlar, Arjantin için süper güçlerden bağımsız bir yol çizmeye çalışırlar, bağımsızlık ve özgürlük peşinde koşan diğer ül-kelerle işbirliği yapmak isterler. Bu uğurda Mısır'la ve Filistin'le de bağlantıya geçerler.

Peron, Arjantin'deki yahudi cemaatine de yakınlık gösterir. Ama siyonizme karşıdır. Onla-rın emperyalizmin bir parçası oldukları kanaatindedir. Bu yüz-den siyonistler Peron'un faşist olduğunu ve nazilere sempati duyduğu karşı iddiasını öne sürdüler. Halbuki Bağlantısızlar Hareketi'ne bağlıydı. Kapitaliz-me ve komünizme iltifat etmedi-ği gibi, faşizme yahut nazizme de hiçbir zaman iltifat etmemiştir.

Eva Peron, müslümanlara, Araplara büyük ilgi gösterdi. Yurt içinden ve yurt dışından müs-lüman temsilcilerle görüşmeler yaptı. Birçok kitabı Arapça'ya tercüme ettirdi. Bunlardan bir tanesi, özgürlük ve bağımsızlı-

ğın sembollerinden Martin Fiero adlı Gaucho'nun hikâyesine iliş-kindir.

Arjantin Devlet Başkanı Müslüman mıydı?

1989-1999 yılları arasında Ar-jantin Devlet Başkanlığı yapmış, daha çok "El Turco" unvanıyla tanınan Carlos Menem, Suriye-li müslüman bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Arjantin Anayasası'na göre devlet başkanı seçilebilmek için katolik olmak şarttı. Menem, politik hedefleri-ni gözeterek katolikliğe geçtiğini ilan etmiştir. Fakat karısıyla kız kardeşi umreye gittiği ve 1995'te ölen oğlu, cenaze namazı kıl-narak Buenos Aires Müslüman Mezarlığı'na defnedildiği için ka-tolikliğine her zaman şüpheyle bakılmıştır. Zaten devlet başkan-lığı sırasında ilgili anayasa mad-desini değiştirmiş ve bir daha da katolik olduğunu iddia etmemiş-tir. Yalnız kamuoyu önünde müs-lümanlık beyanında da bulunmamıştır. "Müslüman bir ailenin çocuğuyum, ebem yahudiydi, hıristiyan bir cemiyette büyüdüm. Yani üç büyük din bende birleşti." gibi laflar edermiş.

Bu yüzden müslümanlar, Carlos Menem'i sahiplenmekten çekinmişlerdir. Fakat bazı ko-nularda ona minnet duyduklarını da ifade etmektedirler. Zira onun başkanlığı döneminde La-tin Amerika'nın en büyük cami ve külliyesi, Buenos Aires'in en güzel semtlerinden Palermo'da, devletin başışladığı bir arazi üze-rinde inşa edilmiştir. Buenos Ai-res metrosunun en büyük istas-yonu olan Independencia (Ba-ğımsızlık) istasyonunun duvar-larında da süs olarak, tıpkı Gır-nata'daki el-Hamra Sarayı'nda olduğu gibi Arapça "lâ gâlibe il-lallah: Allah'tan başka galip yok-tur" yazısını yazdırmak ve Bue-nos Aires'in en görkemli caddesi olan 7 Temmuz Caddesi üzerine bir İbn Rüşd anıtı diktirmek de yine el Turco Carlos Menem'in icraatlarından...



KOCA YUSUF İLE KEL ALIÇO'NUN

KIRKPINAR BAŞPEHLİVANLIK GÜREŞİ

Aliço'yu Osmanlı ülkesinde tanımayan güreş meraklısı yok sayılır. Saçının azlığından Kel Aliço ve Güreşteki amansız hücumlarından da Gaddar Aliço lakapları takılmıştır.

Kendisi Lofçalıydı. Kırkpınar Başpehlivanlığını 26 sene gibi uzun bir müddet kimseye kaptırmamıştır. Bazı seneler Kırkpınar'da kendisine rakip çıkmadığından hiç güreşmeden baş ödülü aldığı olurdu.

Kırkpınar'a 27.defa başpehlivanlığı almaya gelmişti. O senede kendisine rakip çıkacağı sanılmıyordu. Bazı güreş meraklıları o seneler yeni yeni parlamaya başlayan Adalı Halil Pehlivan, Aliço ile oynaş (gösteri) güreşi yapmasını teklif etmişlerdi. Ama Adalı Halil o sene Kırkpınar'a gelmedi. Herkes yine Aliço'nun güreşmeden baş ödülü alacağını anlamıştı.

Kırkpınar'a her boyda güreşmek için ülkenin çeşitli yerlerinden yabancı pehlivanlar gelirdi. Tabi o sene de Er Meydanı'nda kozlarını paylaşmak isteyen birçok yabancı pehlivan gelmişti. Hele Kırkpınar'a ilk gelenler hemen belli oluyordu.

O zamanki güreş terbiyesine göre kimse tanımadığı bir pehlivana hangi boyda güreşeceğini sormazdı.

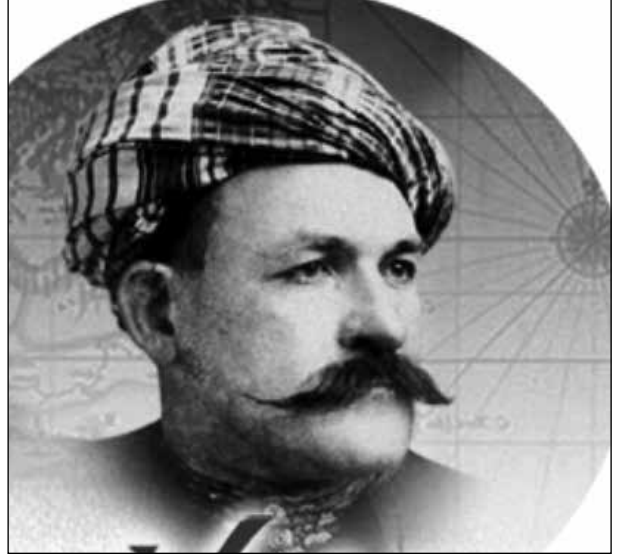
Yabancı pehlivanlardan birisi beyaz çehresi, gösterişli pençeleri ve hayli genç oluşu ile dikkatleri üzerinde topluyordu. Başında Trablus Şalı meydana kısıpetinin zembiline yaslanıp, sakın ve umursamaz oturuşu kendisine olan ilgiyi daha da artırıyor ve herkes onun hangi boyda güreşeceğini tahmine çalışıyordu. Çoğu, onun büyük ortaya çıkacağını tahmin bile etmiyordu. Fakat küçük boy güreşleri bitip büyük orta güreşçileri çıkmaya başladıkları anda onun soyunmadığını gören Kırkpınar meydancısı yabancı pehlivana danışmak mecburiyetinde kalmış ve ona şöyle seslenmişti:

- Ağam kusura kalma, yabancı olduğunu bildiğim için söylerim; soyunanlar büyük orta güreşçileridir. Soyunacaksan soyun. Yoksa bundan sonra başaltı güreşleri yapılır. Kırkpınar güreşleri köy güreşlerine benzemez, Bilesinizki sizin köyün baş pehlivanları bile burada büyük orta ödülünü alamazlar.

Ama yabancı pehlivan meydancının bu sözlerine sakın tavrını değiştirmeden yaslandığı zembilden dahi doğrulmadan:

- Büyük ortaya güreşmeyeceğim ağam. diye karşılık vermişti.

Meydancı ilk defa Kırkpınar'a gelen bir pehlivanın hangi cesaretle büyük ortaya soyunmadığını anlamamıştı. Başaltındaki pehlivanlar zamanın en meşhur ve en yaman



güreşçileriydiler. Çoğu başpehlivanlığa sırf Aliço yüzünden soyunmamıştı. Büyük orta güreşçilerin sonlarına doğru başaltına güreşecek pehlivanlar da soyunmaya başladılar. Yabancı pehlivan ise yerinden kıpırdamamıştı. Artık herkes yabancı pehlivanın başa güreşeceğini anlamıştı.

Anlaşılan bu yabancı Aliço'nun varlığından ve onun şöhretinden bihaber diye aralarında konuşuyorlardı. Bir yabancı pehlivanın baş güreşe çıkacağı Aliço'ya bildirilmişti. Aliço o zamana kadar hiç aldırış etmediği pehlivana şöyle bir baktıktan sonra yanındakine şöyle der:

- Ağam dört seneden beri şu Kırkpınar'da esash bir güreş atamadık. Hep oynaş güreşi yaptık durduk. Hiç olmazsa bu sene biraz pençeleşeyim. Güreşi bırakacağım şu son zamanlarda ağzımın tadıyla bir pehlivanlık göstereyim, önümüzdeki sene olmazsa bile iki sene sonra Adalı Halil Başpehlivanlık meydanını doldurur.

Aliço bu sözleriyle Adalı'daki güreş kabiliyetini anlatmak istediği kadar yabancı pehlivanı da dikkate almadığını gösteriyordu. Ona göre kendisinden sonra başpehlivan olacak birisi varsa, o da Adalı Halil pehlivandı.

Başaltı güreşleri akşam karanlığına kadar devam ettiğinden baş güreşleri ertesi güne bırakıldı. Zurnalar insanı coşturan başpehlivanlık havalarını çalmağa başlayınca Aliço kalkmış soyunmaya başlamıştı. Yabancı pehlivan da Aliço'nun arkasından zembili elinde soyunmaya gidiyordu.

Aliço soyunup meydana dolaşmaya başlayınca, halk ayağa kalkarak kendisini teşvik edici sözlerle alkışlamağa

başladı. Yabancı pehlivan da sırtında gömleği ile meydana da görüldü. Serbest hareketleri ve heyecansız görünmesi insanda başpehlivanlığa çok soyunmuş intibamı bırakıyordu.

Alıço artık bakışlarını yabancı pehlivandan kaçırmanın onu çatık bir şekilde süzmeye başlamıştı. İki de yağlanıp güreşe hazır duruma geldiklerinde meydana çıt çıkmaz olmuş, herkes bütün dikkatini cazgıra vermişti. Çünkü tanımadıkları bu yabancı pehlivanın kim olduğunu, nereli olduğunu cazgırdan öğreneceklerdi. Cazgır da halkın bu merakını bildiğinden duadan önceki pehlivanları takdim eden konuşmasında kelimelerin üzerine basarak gür sesiyle şöyle diyordu:

- Ağalar, ey ahali Başpehlivanlığa meşhur Ali Pehlivan ile Deliormanlı Yusuf Pehlivan kapışacaklardır.

Cazgır Aliço'ya hitaben:

- Ey Aliço, Koca Aliço, Kırkpınarın 26 senelik başpehlivani Aliço! Huzur güreşlerinde ve şu meydana yendiğin nice pehlivanlarla haklı bir şöret kazandın. Ama bu yüzden kendine çok güvenme. Unutma ki, ummadığın taş, baş yarar derler. Karşına çıkan Deliormanlı Yusuf'un nasıl bir pehlivan olduğunu az sonra anlayacaksın. Burası er meydanı, yiğitler meydanıdır. Her yiğidin gönlünde bir aslan yatar. Her ana ayrı bir yiğit doğurur.

Sonra Yusuf'a dönerek:

- Ey Yusuf Ağa, Aliço'nun saç kalmamış kafasına bakarak geçkin diye düşünme. Ona Gaddar Aliço derler. Aman vermeden güreşir. Oyundan oyuna geçer heran, kolla kendini ona göre davran.

Her ikisi de, halkı selamladıktan sonra peşreve başladılar. Aliço genç bir delikanlı gibi seri peşrev yapıyor ve fırtına gibi dönüyordu. Yusuf'un da koca elleriyle yaptığı peşrevler çok ustaca ve gösterişliydi. Peşrevinden de anlaşılıyordu ki, işinin ehli bir başpehlivandı. Peşrev fashı bittikten sonra Aliço gaddar lakabına yaraşır bir şekilde karşısındakini yıldırın müthiş elenselerini vurarak güreşe girdi.

Aliço'nun o elenselerini yiyip de sarsılmayan pek azdı. Halk Yusuf'un bu elenselerden hiç de sarsılmadığını görerek heyecanlanmış ve zevkli bir güreş seyredeceklerini anlamıştı. Aliço Yusuf'tan çekinmediğini göstermek istercesine dik güreşiyor ve onun dalmasını bekleyerek elenseleriyle yıldırmadığı bu güreşçiye öldürücü boyundurukları ile hırpalayıp, yenmeyi tasarlıyordu.

Yusuf bunu sezinlemiş gibi bir defa olsun paça kapmak için dalmamıştı. Güreşin başlaması bir saate yaklaşırken Yusuf, Aliço'nun elenselerine karşılık vermeye başlamıştı. Koca pençeleriyle öyle bir elense çekiyordu ki Aliço, o zaman Yusuf'un ellerindeki kuvveti farketmiş ve karşısındakinin çok kuvvetli bir pehlivan olduğunu anlamıştı. Açık vererek güreştiği halde Yusuf'un da dalmamasına bir mana veremiyordu.

Kendisi saatlerce güreştiği için güreşin uzamasının kendi yararına olacağını düşünüyordu. Ama iki saate yakın bir zaman geçipte, Yusuf'un yorulmadığını sezinleyen Aliço taktiğini değiştirerek şimşek gibi çift paçaya daldı. Yusuf da çok seri bir dönüşle paçalarını kaptırmadan öne doğru yüzükoyun kapaklandı. Aliço'da dizleri üzerinde emekleyerek Yusuf'u kasnağından bastırıp, kalkmasına fırsat vermedi. Yusuf ayağa kalkmak için sağa sola ham-

le yaptıysa da Aliço'nun pençesinden kurtulamayacağını anlayarak, açık vermemek için mümkün olduğu kadar toplandı. Aliço, Yusuf'u altında zaptettikten sonra kemer şark kündesini doldurmaya başladı. İşte o anda, Yusuf'un Aliço'nun elinen kurtularak ileri fırladığını ve korkunç bir nara ile Aliço'yu ayakta karşıladığı görüldü. Herkes Yusuf'un kuvvetine ve güreşin hareketliğine hayran kalmış, ikisini de övücü sözlerle teşvik ediyordu. Akşam grubuna doğru Yusuf bir daha düşmeden güreşi başa baş sürdürmeye başlamıştı.

Saatler geçmesine rağmen güreşin hızı gittikçe artıyordu. Güreşte kimin galip geleceğini kestirmek çok güçtü. Ama Yusuf'un daha nefesli olduğunu da güreşten anlayanlar sezinlemişti. Aliço'nun yaşlılığı kendisini göstermeye başlamıştı. Akşam karanlığı basarken Aliço, güreşteki hamlelerinin istediği hızda olmadığını anlamıştı.

Ama, Aliço gaddar olduğu kadar da mertti. Her şeyin hakkını vermesini bilirdi. Müteessir de değildi. Yusuf'un başpehlivanlığa layık olduğunu anlamıştı. Artık güreşi rahatça bırakabilirdi. Adalı Halil Pehlivanla Yusuf'un bu meydanı layıkıyla dolduracaklarından emindi.

Bunları düşünerek bu genç pehlivana karşı eskiden güreştiği gibi pek gaddarca güreşmemeğe karar verdi. İçten boğmalarında pek hoyrat davranmıyor, budamaları ve tırpanları daha yumuşak vuruyordu.

Aliço'nun gittikçe daha yavaşladığını gören yaşlı güreş severler onun ne denli büyük güreşlerini gördüklerinden, onun bu son güreşinde yorulup alta düşmesini istemiyorlardı.

26 sene Kırkpınar Başpehlivanlığını kazanmış bir kimenin şerefine ve şanına layık bir şekilde güreşi terketmesini istiyorlardı. Artık karanlık iyice bastırmıştı. Aliço yaşlı haliyle genç bir delikanlı gibi bütün gün güreşmiş ve oyundan oyuna geçerek güreşin bütün inceliklerini göstermişti. Yusuf'ta ne kadar usta bir pehlivan olduğunu ispat etmişti.

Güreşi beraber ayırmak isteyenlere Aliço'nun meydan ortasından şöyle bağıracağı duyuluyordu:

- A be burası Kırkpınar'dır. Er meydanıdır buncağız. Burada yenişene kadar güreş tutulur. Zift fıçları, cıralar ne güne durur? Tutuşturun oncağızları. Pişmiş güreş yarıda konur mu hiç? Bu kızancağıza yenilmek kaderimde varsa ko verin yensin beni. Hem ben artık bu er meydanından çekileceğim. Aliço'yu yenmek talihini bir daha bu Yusufçağız nerden bulcak?

Bu sözleri duyan Koca Yusuf, bir his sağanağına tutulur, gözleri nemlenir, Kel Aliço'nun ellerine kapanır ve büyük ustanın elini öper ve şöyle der:

- Ustaların ustası, pehlivanların pehlivani koç yiğit ağam benim. Gel bırakalım bu güreşi, sözlerinle yendin sen beni. Elimde, ayağmda dermanım kalmadı. Bu söylediklerinden sonra tutamam gayrı ben seni. İstersen sen tut beni, vur sırtımı yere.

Aliço'da duygulanmış ağlamaklı olmuştur...

- Bu meydan bundan sonra senindir. Senin gibi bir pehlivan ortaya çıktıktan sonra gözüm arkada kalmadan ayrılacağım buralardan. Ödül de, pehlivanlıkta sendir. İkisine de güle güle sahip ol. İki de sana helal olsun oğul. der ve Koca Yusuf'u galip ilan eder.

Artık meydanların tek hakimi vardır. Koca Yusuf...



BİZ GÖKTE UÇAR, SUDA YÜRÜRÜZ..

İyya kenağbüdü ve iyya kenestaiyn.. Hasbunallahu ve niğmel vekil. Kuyudaki Yusufu Mısır'a sultan eden, bizi yeryüzünün varisi kılmak, yeryüzünü bize meşhid kılmak isteyen, yeryüzünü bize meşhid kılan, bizim ellerimizle zalimleri cezalandırmak ve mazlumlara yardım etmek isteyen Allah'a hamdolsun. Bize bu müjdeyi getiren, alemlere rahmet olarak gönderilen peygambere salat ve selam olsun..

Çaresiz değilsiniz, çare sizsiniz..

Siz kadir-i mutlak olan, kadere, rızka, ecele hükmeden ve bir olan Allah'ın yeryüzündeki halifesi değilsiniz.. O zaman ne gam.

Biz suda yürür, gökte uçarız, ölümsüzlük bizim için imkansız değil. Zaman bizim için genişler ve bereketlenir. Mekan bize gelir.. Hızır aleyhisselamın, Musa aleyhisselamla yolculuğu bizim için sadece bir hikâye değil. Ya da İsrâ bize zamanın ve mekânın ötesinde bir yolculuktan söz eder. Hz. Meryem bizim için imkansız bir şey olmadığını anlatır. Hz. Musa'nın asası yılanları yutar, denizi yarar.. Hz. Yusuf da, Hz. Yunus da bizim için imkânsızlığın olmadığını anlatır. Hz. Süleyman ins ve cinne hükmeder, kuşlarla konuşur. Hz. Hacer korkusuzdur. Ateş Hz. İbrahim'i yakmaz. O şeytan taşlar.. Su yerin altından süzülerek Hz. İsmail'in ayaklarını öpmek için, Hz. Hacer'in ayak izlerinden akar gelir. Üç deniz onun hasret ateşi ile buharlaşır gökten yere inip, sonra Kâbe'nin önünde buluşup Zemzem olurlar.. Suyun aradığı daha doğrusu bildiği, tanıdığı adam olmak önemli. Hz. Eyyub'u da su aramadan bulmuştu.

Bir tufan dünyayı yutsa da bizi selamete taşıyacak bir gemi bizi bekler.

Bütün mesele biz İsmail miyiz! Kudret helvası, bildircin kebabı, Tur-u Sina'da, mukaddes Tuva vadisinde yaşananların hepsi gerçek. Amenna ve Saddakna. Tih vadisinde, Sina'dan Kudüs'e 40 yıl süren o yolculuktan bugün bizim hayatımıza yansıyan ne var..

Kur'an-ı Kerim'de adı geçen her peygamberin hayatında bizim için önemli hikmetler, sorumluluklar vardır. O âyetleri iyi anlamak için o dönemi de iyi anlamak gerek..

Gök kubbe altında söylenmedi söz, yaşanmamış olay yok.. Biz ahir zaman peygamberinin ümmetiyiz.. Kur'an-ı Kerim'de yerle gök arasında, geçmiş ve gelecekte olmuş ve olacak her şey hakkında ya hüküm ya da vakıayı anlamak ve yorumlamak için bir yöntem var. Yani gerçekte, bu anlamda tarihin sonu, Resullah'ın vefat ettiği gündür. O zaman aklımızı kullanarak her krizin üstesinden gelebiliriz. Bu mümkün. Kuşkusuz bütün bunlar, kader, rızık ve ecel gerçeği içinde gerçekleşecek.. Her şey ve herkes Allah'ın iradesi içindedir. Şeytan da dahil. Biz ise O'nun rızasına talibiz..

Şunu bilelim, Allah cahil ve zalim bir topluluğa hidayet nasib etmeyecek.

Allah bizi mallarımız, canlarımız, sevdiklerimizle, kimi zaman artırarak, kimi zaman eksilterek imtihan edecektir. Hep söylüyorum, şunu aklımızdan çıkartmayalım, bize hayır gibi gelen şeylerde şer, şer gibi gelen şeylerde Allah hayır murat etmiş olabilir.

Bizi gören, duyan, bilen, hüküm sahibi, rahman ve rahim olan, güç, kuvvet, hüküm sahibi, bize yardım eden bir Allahımız var. Bizden daha güçlü kim var. Bütün sorun, biz gücümüzün farkında değiliz. Zaafımız cahillik, tembellik, dağınıklık, ih-

mallerimiz, tefrika ve dünya malına tamahımız kadar büyük. Önce kendi içimize bakmamız gerek. Şeytan taşlamaktan salavat getirmeye fırsat bulamıyoruz sanki. "La ilahe" derken sesimiz gür çıkıyor, ama "illallah" derken aynı gür sada yok.. Hâlâ şikayet ediyor, talep ediyoruz. Hayır çözüm üretmek ve umut vermek zorundayız.

Biz, tek parti döneminde 54 farzla sınırlı bir din algısını, çok partili dönemde seremoni ve ritüellerle zenginleştirdik ama, o evrensel genişlik, tevhidî duruş, tefekkür derinliği, hikmet ve estetik yönünü, ilmi yanını ihmal ettik.. Tefrika felaket halini aldı. Allah'ın dini, yeri göğü ölümlü ve hayatı açıklıyor, ama bizim yaşadığımız din, karı ile koca arasındaki ihtilafı bile çözmiyor.. Şimdi bizim aklımızı başımıza toplamamız gerekiyor. "Atalarımızın dini"nden "Allah'ın dini"ne dönmemiz lazım, dinimizi mezhep, ideoloji ve tarikatımızın içine sıkıştırmak yerine, mesleğimizi, meşrebimizi, tarikatımızı, mezhebimizi dinin çerçevesi ile çerçevelememiz, din dışı oluşum ve geleneklerden ise hayatımızı arındırmamız gerekiyor. Dinimizi Kur'an ve sünnete göre tashih etmemiz gerekiyor.. Din büyüklerimizi İlah ve Rab edinmememiz, dinimizi Allah'a has kılmamız gerekiyor.

Bu dünyada imtihan oluyoruz. Asıl gerçek bu. Siyaset de bizim için bir başka imtihan vesilesidir.. Herkes her yaptığı işten hesaba çekilecek. Siyasi tercihleriniz sebebi ile de hesaba çekileceğiz. Ya iyilerden en iyileri ya da, def-i mazarrat celb-i menafiden evladır diyecek ve bir yandan hakkı ikame çabalarımız sürerken, öte yandan kötülerden en az kötü olanı seçecek, seçeceğiz. Tıpkı pazardan bir mal alırken, iyisini bulamadığınızda yaptığımız gibi.



BULGARİSTANLI İLÂHİYATÇILAR DERNEĞİ ÖNEMLİ BİR HİZMET

A d ı
Bulgaristan
Y ü k s e k
İslâmî Eğitim
M e z u n l a r ı
D e r n e ğ i
(BAZVİO) olup
2013 yılında
tesis edilen sivil
toplum kuruluşu
Bulgaristanlı
ilâhiyatçıları
geliştirmek, ye-
tiştirmek ve hiz-
metlerini artır-
mak amacıyla
kuruldu. 100'ün
üzerinde üye-
si olan dernek,
kuruluşundan
bu yana Bulgaris-
tanlı ilâhiyat mezunlarının eğitim düzeylerini
ve becerilerini artırmaları ve diğer ülkelerdeki
benzerleri ile iletişim içerisinde olmaları için
değişik faaliyetler yapmaktadır. Derneğin son
projesi Osmanlıca vesika ve kitabeleri okuma
kursu düzenlemek oldu.

Proje kapsamında Edirne'de 17-21 Ağustos tarihleri arasında Edirne'de düzenlenen seminere farklı alanlarda hizmet eden 13 ilâhiyat mezunu katıldı. Çalışma, dernek Başkanı Dr. Sefer Hasanov'un girişimiyle Trakya Üniversitesi ve Edirne'de hizmet veren Hasan Sezai Vakfı'nın destekleriyle gerçekleşti. Bir haftalık program esnasında üniversite hocalarından Prof. Dr. İbrahim Sezgin, Prof. Dr. Ali İhsan Öbek, Doç. Dr. Cumhuri Ün ve Edirne Yazma Eserler Kütüphanesi Müdürü Musa Öncel uygulamalı olarak Osmanlıca vesika, edebi eser, kitabe ve mezartaşlarının nasıl okunacağını öğrettiler. Bu kapsamda ferman, berat, telhis, sicil, arzuhal vs. türden vesikalar, Selimiye, Beylerbeyi ve Üç Şerefeli Camileri hazirelerindeki ve Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde sergilenen mezartaşları



ve kitabelerden örnekler tanıtıldı ve okundu. Ayrıca Edirne tarihi ve divan edebiyatı ile ilgili eserler okunup değerlendirildi.

Seminer boyunca büyük bir misafirperverlikle ağırlanan katılımcılar, dersler dışında Edirne'nin tarihî ve kültürel dokusuyla tanışma imkânı da buldular. Ayrıca Trakya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yener Yörük misafirler onuruna bir akşam yemeği vererek projenin önemini ve bundan sonra da benzeri çalışmalara destek vereceğini ifade etti. Rektör, katılımcılara hatıra olması amacıyla aynı gün baskıdan çıkmış olan Prof. Dr. İbrahim Sezgin'in "Osmanlı Çingene-leri" eserini hediye etti, bu şekilde müellif de ilk kitaplarını imzaladı.

BAZVİO'nun ilk faaliyetlerinden biri olan seminer başarıyla tamamlanmış olup katılımcıların ısrarlı talepleri üzerine devamı beklenmektedir. Zira Bulgaristan'da hem Müslüman-Türk topluluğunun, hem de genel anlamda Bulgaristan tarihini ilgilendiren binlerce kitap, kitabe, mezartaşı, vesika, eşya vs. bulunmakta ve bunları okuyacak ve anlayacak çok az sayıda insan bulunmaktadır.



НЕКА КУРБАНЪТ НИ СБЛИЖАВА

Речниковото значение на думата „курбан“ означава сближаване, приближаване до Аллах. Във вярата ни курбанът има значение да се принесе в жертва през първите три дни на байрама камила, едър рогат добитък – крава или биволица, овца или коза. Принасянето в жертва на животни е било повелено като религиозно задължение през втората година на преселението като ибадет наравно със зекята, фитрето и други. Този обичай съществува при всички религии и и народи, които чрез коленето на животно изразяват преклонението си пред Аллах. Впрочем, във връзка с това нашият Създател е повелил: „... за да придобият облаги за себе си (и в земния живот и в отвъдния) и в определени дни да споменават името на Аллах при жертвоприношение на добитък, който Той им е дал. Яжте от него и хранете бедняка клетник!“ (ел-Хадж, 28)

Жертвоприношението започва призови от първия ден на байрама и приключва преди акшам намаз на третия ден. През това време лицата, които отговарят на условията за извършването на този ибадет изпълняват своите задължения. През всичките тези дни хо-



рата, които имат възможност да си набавят курбан, са задължени да принасят жертви. Този, който с най-добри намерения и по изяснен начин коли курбана, получава благоволенieto на Аллах и голям севаб. В тази връзка Аллах Теаля повелява: „Не тяхното месо, не тяхната кръв ще стигне до Аллах, а вашата набожност ще стигне до Него.“ Така Той ви ги е подчинил, за да възвеличавате Аллах, че ви е напъттил. И възрадвай благодетелните!“ (ел-Хадж, 37)

Жертвоприношението курбан спомага за посрещане необходимостите на хората, за премахването на бедността сред тях.

Курбанът доближава човека до Аллах, изчиства го от греховете.

В онзи айет, в който нашият Създател ни разкрива случилото се между двамата синове на Адем (а.с.) ни съобщава: „И им прочети вестта за двамата

синове на Адем правдиво, как принесоха жертва и на единия бе приета, ала на другия не бе приета. Той рече: „Ще те убия!“ (а първият рече „Аллах приема само от богобоязливите“. (ел-Маиде, 27) Както се съобщава в този айет само човекът, който с чистосърдечност и искреност поднася жертвата си, бива очистен от греховете и се доближава до Аллах. Този, който коли курбан или купува животно за тази цел, привиква да харчи всичко в името на Аллах. А това е най-добрият начин за самоотдайност пред Него.

Курбанът спомага за сплотяване на връзките между членовете на обществото.

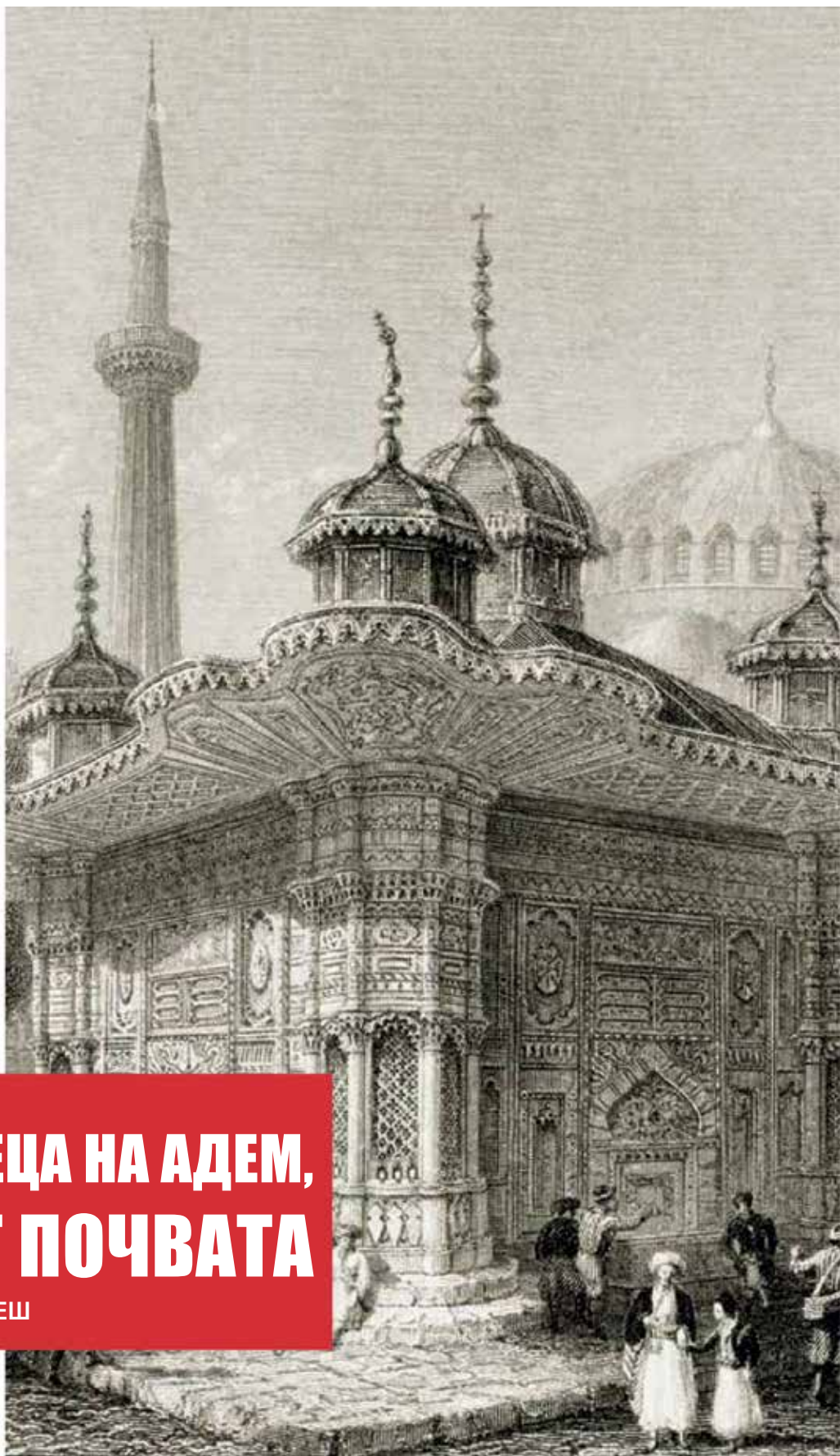
Курбанът е за извършване на добро. Човек изпитва близост до човека, от когото е видял добрини. Сближаването води до сприятеливане, а то пък води до сплотяване.

продължава на 18 стр.

„О, хора, бойте се от своя Аллах, Който ви сътвори от един човек и сътвори от него съпругата му, и от двмата намножи мъже и жени. И бойте се от Аллах, с Чие то име се умолявате един друг и от /прекъсване на/ кръвните родства! Наистина Аллах ви наблюдава“.
/ен-Ниса, 1/

Както някои вече твърдят, светът е заприличал на голямо село. Живеем във време, когато хората, които принадлежат на различни раси, вери и култури са в различни взаимоотношения и дори на много места в света са принудени да живеят заедно. Това е така, защото средствата за съобщения и транспорт отстраниха стените, между държавите, културите и хората. Засили се обменът между културите. Изчезнаха редица пречки, които разделят хората. Барьерите между народите, страните, дори континентите се срутиха едно по едно и този процес продължава. Вследствие на това все по-често и все повече се срещат различните култури.

Колониализмът, разви-



ВСИЧКИ СТЕ ДЕЦА НА АДЕМ, А АДЕМ Е ОТ ПОЧВАТА

Д-р Екрем КЕЛЕШ

тието на промишленото производство и необходи-



мостта от работна ръка, пътешествията с образователна, търговска и други цели, както и войните и различните сблъсъци са причина за принудителното преместване на населението, в резултат на което в много градове по света живеят съвместно хора, които принадлежат на различни раси, религии, имат различни цветове на кожата и езици.

Като се има предвид, ще се види, че се налага да се въведат някои правни и нравствени норми и закони, за да могат тези хора да живеят заедно в мир, благополучие и доверие помежду си.

Първи ислямски опит за съвместно съществуване

Когато разгърнем историята виждаме, че законовите и нравствените основи на съвместното съществуване са положени лично от Хз. Пейгамбера ни в Пресвятата Медина. След като пристигнал в Медина под ръководството му е подписан текста на споразумението за разбирателство между живеещите в града групи. В него се уреждат отношенията между мюсюлманите, езичниците и евреите, определят се основните им права и задължения и се дава възможност за мирно съвместно съществуване на хората с различни религии. Поставят се законовите основи. Този важен исторически документ гарантирал живота, имота и религиозната свобода на еврейското население в Медина, в него са посочени правата и задълженията им. От тази гледна точка той е изключително важен политически и юридически акт за съвместното съжителство на хората с различни религии, така и от гледна точка на сво-

бодата на съвестта и вероизповеданието.

Правното уреждане на нещата не е достатъчно

Не е достатъчно само правното и законовото уреждане на нещата, за да могат хората, които принадлежат на различни географски ширини, раси, култури, вяра и езици да живеят в мир, благополучие и доверие помежду си. Заедно с това е необходимо да се изгради вяра, нравственост и култура в обществото. Защото съвместното съжителство в мир, благополучие и доверие може да се реализира единствено на базата на здравата вяра и морала и то да бъде възприето като начин на живот от членовете на обществото. Защото там, където няма правова държава, царят несправедливи закон, правдата и истината не са станали начин на живот, законовите уредби за съвместното съжителство ще останат само на хартия. Най-ярки примери в това отношение в съвременното ни се наблюдава в западните общества, където се появи и получи силен тласък в ислямофобията - страха от исляма.

Мюсюлманите още в началото са оформили нравствените и законовите положения на съвместното съжителство с немюсюлманите в рамките на основните постулати на исляма. Историите за създаването на някои понятия, термини и правила са на същата възраст с неговата история.

Основен подход при приобщаването на немюсюлманите към мюсюлманското общество

От мединенския акт, от указанията и разясненията на Хз. Пейгамбера ни, които се

отнасят се до немюсюлманите, се разбира, че векове наред са им давали възможност да живеят в мир, благополучие и сигурност. По такъв начин ислямските общества от началото на съществуването си, са се грижели за немюсюлманите и гарантирайки правата и ибадетите им са просъществували редом с тях. Те никога не са им налагали ислямската вяра и не са упражнявали насилие за приемането ѝ. Отнасяли се с уважение към правата им. По такъв начин са били определени правата и задълженията на немюсюлманите в мюсюлманските общества и са се оформили юридическите и правните закони до немюсюлманското население в тази област.

Човечеството днес има необходимост от опита на ислямската цивилизация, натрупана в областта на съвместното съществуване. В принципите, които ислямската цивилизация е утвърдила в живота, в никакъв случай не е имало подход, който да предвижда унищожаването и премахването на онези лица, които не приемали исляма. В това отношение веднага са и свещените айети, които гласят: «И ако твоят Рабби пожелаеше, на земята щяха да повярват всички до един. Нима ти ще принудиш хората да повярват?» /Юнус, 99/ «Няма принуда в религията». /ел-Бакара, 256/ Тези свещени айети и общите принципи на суннета показват, че живота на хората от различните религии е под гаранция в упражняването на своите религии, докато те не вредят на обществото и обществения ред.

Основният подход в отношенията на мюсюлманите към немюсюлманите пък



е разкрит в свещения аяет: «Аллах не ви забранява да се отнасяте с добро и да постъпвате справедливо към онези, които не воюват с вас в рели-

гията и не ви прогонват от домовете ви. Аллах обича справедливите.»

Юридическата и нравствената литература, посветена на

тази тема, заема значително място в ислямската история. Днес човечеството има необходимост много от историческото, законовото и нравственото наследство в тази област. Осъвременяването и показването на това наследство пред погледа на света представлява една от най-важните задачи на ислямските учени.

Преди западниците да дойдат и да се намесят във вътрешния живот на мюсюлманите в градовете и важните центрове като Дамаск, Йерусалим, Багдад, Кайро, Истанбул, Андалузия, Сараево, Южна Азия и другаде, мюсюлманите и немюсюлманите векове наред са живели съвместно, дори и след XIV век са споделяли своите радости и мъки, притеснения и трудности, бедност и богатство.

Всичко това продължавало до идването на западниците и тяхната намеса. С пристигането си започват да подстрекават християните и арменците, които векове наред са живяли заедно с мюсюлманите и да ги използват за користните си цели. Същото направили и ционистите, които започнали с насилие и терор да прочистват отредените им места от хората от ислямския свят и Палестина. Когато пристигнали, те заробвали хората с различни обещания, устройвали им капани за своя изгода и заграбили ислямския свят. Именно от това започнала развалата на благополучието и мира в живота на тези общества.

Неоспорима истина е, че семената на раздялата и противопоставянето сред хората, живяли векове наред заедно, споделяли своето бъдеще в едно и също отечество, по-

сяли колониалните и поробителските страни. По такъв начин размътили и омърсили най-добрите примери на съвместното съжителство, които историята познава. Намесите във вътрешните работи на страните под предлог, че защитават малцинствата, нарушили благополучието на самите тях. Когато и който и да е от тези колонизатори, че са уж в полза на някоя страна, която са решили да заробят винаги са се изявявали коварните им планове.

Всички вие сте синове на Адем, а Адем е от почвата

„О, хора, Ние ви сътворихме от един мъж и една жена, и ви сторихме народи и племена, за да се опознаете. Най-достоеен измежду вас при Аллах е най-богобоязливият. Аллах е всезнаещ, сведущ». /ел-Худжурат, 13/

Според исляма всички хора са деца на едно семейство, посочено в свещения айет. Всеки човек, без изключение, по естеството на своето раждане заслужава почит и уважение, а според Корани керим всеки човек е сътворен като прославено същество независимо от вярата, религията, цвета на кожата и расата му. Човекът е същество, високо ценено от Аллах Теаля. Това е отразено в свещения айет: «И почетохме Ние синовете на Адем, и ги пренасяме по сушата и морето и им даваме от благата. И ги предпочетохме да превъзхождат повечето от онези, които сътворихме». /ел-Исра, 70/ А изреченията в процалното хутбе на Расулюллах са единствените ценови измерения, които биха предпазили от всякакви зарази и болести обществата, които най-силно вредят на правото и нравстве-

ността на съвместното съжителство: «Всички сте еднакви. Баща ви е един. Всички сте синове на Адем, а Адем е сътворен от пръст. Никой не стои по-високо от други по род и произход. Пред Аллах превъзходството е само по богобоязливост».

Тези свети думи разкриват и потвърждават основните начала на правото на съвместното съжителство ще осветляват пътя на човечеството до края на света. В исляма никога не е имало разбиране за унищожаването на другия. Защото другият, колкото и да е против мюсюлманите по своята вяра и разбиране, все пак е човек с човешки права. Когато той запазва своята вяра, пожелае да съжителства с мюсюлманите, дават му се възможности и не му се оказва натиск.

Различията са в айетите на Аллах

Различията в цветовете, езиците и расите на хората са в айетите, които ни казват безграничната сила и мощ на Всевишния Аллах, Който повелява: «И от Неговите знамения е сътворяването на небесата и на земята, и разнообразието на езиците и цветовете. В това има знамения за знаещите» /Рум, 22/

Нима Този, Който е сътворил тези различия, ще се съгласи те да станат причина за вражда и омраза? Напротив, Аллаховата воля иска всичко това да служи като повод за запознанства, надпревара в добротворство, взаимопомощ, сътрудничество и осъществяване на редица полезни дела в името на човечеството.

ИЗОПАЧЕНОТО ПРЕДСТАВЯНЕ НА СХВАЩАНЕТО ЗА ДЖИХАД

Проф. д-р Ибрахим Хилми КАРСЛЪ

„И се борете в името на Аллах с подобаваща Нему борба“ /Хадж, 78/

Думата „джихад“, която е едно от основните понятия в Корана и суннета, се превърна в спорно и криворазбрано през последните години. Това е резултат от непонятните, трудно-разбираемите, сбито обяснените и абстрактните теми на методологията /усул илими/.

Днес дори мюсюлманите избягват употребата на това понятие. Защото покрай него се създава безсмислено стълпотворение.

Сега вече думата «джихад» предизвиква представа за бомбардировки, тела на мъртвци, дивашко избиване на невинни хора. За съжаление такава е реалността.

Да, лицето на думата «джихад» – саможертва в името на Аллах, днес е замърсено. Грозотата на невежеството, егоизма, фанатизма и насилието изцапа тази дума. Днес с нея се обозначава борбата на мюсюлманите помежду им. Това показва пълното откъсване на това понятие значението му в ислямската литература. За съжаление и то е получило своя дял от насилието между мюсюлманите.

Представителите на Запада винаги са представяли исляма като религия на сабята. Векове наред те разработват тази тема. Днес като съвременно негово продължение използват понятието «ислямофобия». Някои

сдружения и групи със своите неразумни твърдения се проявиха като поддръжници. Ала Аллах Теаля, Който е изпратил тази религия, ни се представя като безкрайно милостив и състрадателен. Неговото слово е най-ясната особеност на Корана, извор на милосърдие и лек. Много естествено Неговият Пратеник не може да бъде лишен от това качество. Впрочем, съобщава ни се, че Расулюллах е изпратен като благодетел на световите. Следователно, ислямът да бъде споменаван със «страхове», «насилие» и «терор» е най-голямата клевета към тази религия.

Каква връзка има бомбардирането на невинни хора, кръвожадното им убийство с джихада? Същност, джихадът не е ли запознанството на хората с благодатта, състраданието и красотата на исляма? Но за голямо съжаление, фактите, на които ставаме свидетели, не само че не допринасят за запознаването на хората с исляма, а напротив, стават причина за тяхното отдалечаване от него.

Джихадът е метод на изграждане на мостове между хората и исляма. Само че нараняващите сърцата събития ги разрушават и унищожават. Джихадът е начин за разтваряне на жадните за истина сърца към религията на милосърдието. И отново той е възвеличаване името на Аллах, издигане на Неговата религия. Само че развоят на последните събития стават причина ислямът да губи своето уважение и при-

влекателност пред човечеството.

Джихадът е своего рода локомотив на исляма. Тази религия е достигнала до нашето съвремие и пленила отвъдморските именно благодарение на джихада. Ето защо неговият възход към бъдещето ще бъде възможен както в миналото, така и днес именно чрез джихада.

Ако ние има какво да кажем на бъдещите поколения, това ще бъде възможно благодарение на джихада. Следователно, изтласкването му би означавало да откъснем крилето и ръцете му. Това би било равносилно мюсюлманите да отсекаят клона, на който седят, да унищожат духа и динамиката, която ги поддържа.

Последователите на Пейгамбера ни след като уловили духа на джихада, поели напред, достигнали до нови хоризонти и континенти. Мюсюлманите от следващите поколения последвали техния път. Така ислямът се разпространил в Азия, Африка и достигнал до Далечния Изток и други географски ширини. Милиарди хора намерили праведния път, усвоили достойния път на исляма. Векове наред единобожието било религията на ислямската география. Тези народи повече не се кланяли пред идолите, не слугували пред слугите на Аллах. Хората се освободили от ярема на тираните и угнетителите. Възприели правдата, истината и човешкото достойнство като свои цели в живота. Всичко това се случило благодарение на джихада. Целта му е

да се положат усилия да се държи високо знамето на правдата и тя да възтържествува. Има различни начини и пътища за постигането на това. Преди всичко обаче трябва да изтъкнем, че джихадът не означава само борба.

Когато джихадът се разглежда заедно със свързаните с него айети, ще се види, че като понятие има широк смисъл и означава преди всичко борбата с нефса, служението на Аллах, разпространението на исляма и за неговото приложение в живота. Казано с други думи – джихадът като понятие е полагане на усилия по пътя на Аллах чрез всички средства като сърцето, ръцете и езика, които човешката дейност изисква.

Ислямът се стреми да реализира делото на Аллах и правото дело по пътя на мира. /Бухари, Джихад, 112/ Ислямът не обявява война на другите народи поради различията в религията. Но на земята никога не са липсвали войни и конфликти. Защото винаги са съществували врагове на правдата и истината. Следователно, ислямът е възприемал войната като временно положение. За война при мюсюлманите може да се говори единствено, ако са обект на нападение. Тогава защитата на вярата и отечеството са техен дълг.

Целта на джихада е да доставят исляма на немюсюлманите и да ги известят. Само че тук не става въпрос за насилие. В своята история мюсюлманите не са разбирали и не са упражнявали така вярата. Защото религията се възприема единствено чрез волята и предпочитанието на човека. Чрез насилието хората могат само привидно да приемат религията, но не и да станат вярващи и мюсюлмани.

Ислямът е внесъл важни разпоредения относно войната, които се отнасят до нравствеността. Според тях войната не означава всичко свързано с врага да е позволено, да се убива всеки срещнат, да палиш и да унищожаваш наред. Когато другата страна се откаже да воюва, тя не може да продължава. /Енфал, 61/ Също така трябва да се спазват споразуменията, сключени с неприятеля. /Тевбе, 7/

През изминалите векове в международните отношения материалната сила и победата в боя осигурили надмощието. Ала в сегашно време силата в икономиката и културната област са придобили особено голямо значение.

Онези общества, които изпреварват останалите в областта на науката, изкуството, образованието и медиите имат предимство пред тях. Днес обществата се

обстрелват чрез медиите и се разрушават културните учреждения и духовните динамики.

Следователно, в съвременния джихад научните и културните дейности имат предимство. Впрочем, още в мекканския период са били низпослани айетите, които се отнасят до джихада и призоваването на мюсюлманите въз основа на Корана срещу невярващите. /Фуркан, 52/

През миналото столетие мюсюлманите се мобилизирали, за да освободят земите си от неприятелите. По такъв начин те изживели един от най-тежките периоди в историята си. Мюсюлманите успели да освободят земите си от вражеска окупация, но същото не може да се каже за културата.

Културната окупация от гледна точка на мюсюлманите е толкова опасна, колкото завладяването на земите им. Защото независимостта придобива основното си значение именно чрез духовната идентичност. Следователно, днес мюсюлманите имат най-важната задача да запазят поколенията си от потъване в блатото на греха. Поради това днес джихадът трябва да се разглежда и преценява именно от тази гледна точка.

ОБЯВА

Отдел „Образование“ към Главно мюфтийство за учебната 2015-2016 г. отпуска еднократна стипендия от 1000 лева за учащи във ВУЗ редовно обучение в профилите „Архитектура“, „Журналистика“ и „Право“.

Необходими документи за кандидатстване:

1. Формуляр за кандидатстване
2. Една препоръка
3. Официален документ, който да удостоверява, че лицето е записано в редовно обучение в съответния факултет;

4. Копие от студентската книжка (или дипломата за средно образование при студенти първи семестър), откъдето да се установи успеха.

5. CV (да показва горе посочените изисквания)

6. Копие от лична карта

7. Банкова сметка (след одобрение за стипендия)

За информация:

Главно мюфтийство

Отдел «Образование»

1000 София,

ул. „Братя Миладинови“ №27

Тел.: 02/981 60 01

Факс: 02/980 30 58

education@grandmufti.bg

225 ГОДИНИ

ДУХОВНО УПРАВЛЕНИЕ НА МЮСЮЛМАНИТЕ В РУСИЯ

Многоуважаеми муфти хазретлери, предстои юбилей на Централното духовно управление на мюсюлманите в Русия, което представлява многозначимо събитие за цялата необятна страна. Две столетия плюс още четвърт век са достатъчно солиден исторически срок. Каква беше според Вас историческата мисия на Централното духовно управление на мюсюлманите в Русия в продължение на това време?

Юбилей на ЦДУМР естествено е важно събитие не само за мюсюлманите, но и за цялата ни страна, бих казал за всички хора с добра воля. Защо? Сега след разпадането на Съветския съюз, ние искрено осъзнаваме, че духовният живот е нещо неотделимо от живота като цяло. Това е стожера. Когато го няма стожера, много бързо се чупи и разрушава всичко. Сякаш комунистическата идеология поставяше много насъщни въпроси на живота като справедливост, грижа за човека, моралния кодекс и т.н. Но стожера -заради кого и защото нямаше. Именно затова и се случи разрухата толкова бързо разпадането на страната. И много бързо милиони наши съотечественици се



примириха с това. Духовността не само в живота на страната, на народите, в живота на всеки човек представлява основата на неговото битие. С какво са свързани тези закони? Вярата в Създателя, признаването на Му, съпоставянето на нашите думи и дела с духовните и нравствените принципи на вярата, които укрепват основите на живота.

Историческата мисия на Централното управление в протекание на повече от два

века, мисля, че се състои в консолидацията на духовния живот на мюсюлманите в нашата страна. Почти пет века ние живеем в единна държава — Русия. Но и преди това ние сме си взаимодействали като съседи.

Създаването на духовното единство с мюсюлманския закон през 1788 г. с Указа на императрицата Екатерина II означава признаването на исляма, мюсюлманите и тяхната вяра в живота на руска-



та държава. Тъй като изминалите дотогава векове много явно и ясно са доказали, че мюсюлманите представляват неотделима част от руския народ. И през цялата си история като се почне от защитата на страната от външните врагове, различните смутни времена и нашествия на чужденци, искрен принос в развитието и процъфтяването на нашата родина, мюсюлманите на нашата страна са могли да достигнат това състояние, когато те вече са признати от законите и от държавата и са устройвали своя духовен живот по предписанията на Свещения Коран и суннета на Пророка Мухаммед /с.а.с./.

За изминалите 225 години Централното духовно управление преживява множество различни етапи на царското управление, гражданската и великата отечествена война, периода на съветската власт, преустройството и най-накрая новата демократична Русия. Какво Вие можете да кажете за ролята на традиционния ислям за народа и страната ни?

Всичките тези етапи са много важни. Без тях, дори ако ние пренебрегнем само едното звено, не можем да получим цялото. Но най-близкото за нас е това, което е настоящето.

Мнозина мислеха, че за 70 години религията ще изчезне. През 1980 г., когато бях избран за мюфтия, някои чиновници в Москва ми казаха: «Таят, навярно, Вие ще бъдете последния мюфтия на...» Разбирам, чакали са да се върне комунизмът. А по настоящем в страната имаме около сто мюфтии, независимо от това, че в Съветския съюз имаше 70 милиона, а сега в Русия живеят около 20 милиона мюсюлмани. Тогава в СССР имаше само 4 мюфтии. Съществуваше пълно равенство и братско сътрудничество с духовните управления на мюсюлманите в Закавказието, Кавказ и Средна Азия в международната ни дейност, в посрещането на гости, участията ни в различни конференции и миротворчески мисии.

Ролята на традиционния ислям за народа на нашата страна сега се състои преди всичко в това, че ние всички заедно сме го съхранили. Той е изпитан по протежение на векове, помогнал на нашия народ да се съхрани и народа да съхрани своя език, култура, нашата самобитност. Сега съществуват всевъзможни сурогати на исляма, но този «модифициран» продукт», с добавени вкусови качества с красиви обвивки, концентрати, обаче съдържанието на тези «субпродукти» куца. Вие разбирате за как во ви говоря нали. И сега у нас са



премного лъжеучените. През последните 15 - 20 години във всички страни се опитват да учат как да се вярва в Аллах, как да се молят, кое е правилно и кое не.

Историята на исляма е повече от 14 века. Още през 9-та година от Хиджра пратеника Мухаммед насочил тези свои сподвижници на бреговете на Волга, в България и оттогава насам нашите предци чрез тях са за почнали да приемат исляма. През 922 г. от н.е. /през 310 г. по хиджра/ нашите предци, древните българи в Урал и Поволжието официално и доброволно са приели исляма като държавна религия. Някои хора казват: Ние не разбираме какво означава традиционният ислям. Всичко е много просто: Това е онова, което е издържало изпитанието на вековете. Именно на основата на това нашите предци са намерили онзи златен стожер, който е бил разбираем за целия народ в нашата страна. Най-първият принцип е бил: «Всеки освен себе си да смяташ за свят човек!»

Манталитетите на народите и нациите в Русия през тези години се доближили толкова много, че започнали да си приличат. Защо? Защото така ни повелил Всевишния, а съседа смятал все едно свой брат. И ролята на традиционния ислям и по-рано и сега и в бъдещия



живот на нашата страна ще е огромна, за да не се завличат по пътя на фанатизма, радикализма. Нейната основа както ни учи пейгамбера Мухаммед /с.а.с./ и всички пратеници на Аллах се състои в следното: «Нито един от вас няма да стане истински вярващ, докато не пожелава на другия това, което желае за себе си».

- През по-голямата част от ХХ век в страната се водеше антирелигиозна пропаганда, която често биваше агресивна, граничещ с войнстващия атеизъм. Така за 10-15 години броят на джамиите в страната са намалели само в Башкирия 200 пъти! Въпреки това обаче вярата на народа не умря, което се потвърждава от тяхното пищно възраждане. Кое подхранваше тази вяра в тези сложни времена?

- Да 1917 г. в нашето Духовно управление са съществували повече от 7000 джамии. За 10 години от 1917 до 1928 г. са били построени още 7000. Всичко това е бил резултат от свободното вероизповедание през 20-те години. Известно е обръщението на Ленин към мюсюлманите и народите на Изтока: «Устройте своя духовен и национален живот съгласно вашите вярвания». И действително през 20-те години в държавните училища у нас се преподавало религия. Преживели гражданската война, хората са построили хиляди джамии. И изведнъж през 30-те години само в Башкирия повече от 2000 души, а в страната са били репресирани 60 хиляди служители на исляма, а целия състав на Централното управление е бил арестуван и разстрелян. Повече от 14 - хиляди джамии и десетки хиляди храмове на други религии са били разрушени. Когато през 1980 г. в Башкирия бях избран

имаше само 16 джамии. В Ишимбай джамията е била построена от войници -фронтоваци, които се били заклели още в годините на войната ако се върнат живи и здрави, непременно в Ишимбай ще построят джамия. И те наистина са останали верни на клетвата си. През 1947 г. са построили неголяма джамия, която действа и сега.

А сега виждаме как за 19 - 20 години само в Башкирия са построени повече от 1100 джамии. Какво показва това? Лоша, че вярата не е умряла. Че вярата не се затваря в храмовете, в дървените и каменни здания. Вярата живее в сърцата на хората, те я пазят с любов за своите деца чрез майките, бабите и родителите им, които от век на век са предавали своята вяра. Те са виждали как се разрушават джамиите, тъй като те не са били построени за сметка на държавния бюджет, а с народни пари и потта на народа се издигали джамии и медресета и обучавали децата си. Това не е забравено. И колкото повече пружината се нагнетявала толкова повече ответна реакция се получавала. Ето това е изиграла своята роля.

Искам да кажа още, че огромна роля за възраждането на вярата е изиграл и факта, че нашите предци са я приели доброволно. Не е имало никакво насилие, принуда при приемането на исляма, така както е било и при нашите православни съотечественици, които с огромно въодушевление отбелязват 1025-та годишнина от приемането на християнството в Русия. За възраждането на вярата говори и факта, че в изграждането на джамии и храмове участват стари и млади, бизнесмени, на които органите на властта оказват всякакво съдействие.

Съгласно член 14. от Конституцията на страната Руската федерация е светска държа-



ва. Нито една религия не може да бъде държавна или задължителна. Държавата у нас не възлага на религиозните организации изпълнение на функции на органите на властта, но от друга страна религията по своята същност изпълнява част от държавните функции, например, във възпитаването на нравственост и морал. В този смисъл джамиите, църквите и синагогите могат да претендират за известна държавна подкрепа.

Отново ще приведа цифри: В СССР имаше 70 милиона мюсюлмани, а джамиите едва надхвърляха 300. Бяха разрушени хиляди и хиляди джамии, църкви, синагоги. Справедливостта трябваше да възтържествува. И сега, слава на Аллах, държавата заделя земя за храмове, джамии, средства за образователни програми. У нас повече от 70 години мюсюлманско образование изобщо не е имало. Едва в Бухара се обучавали 50 студенти. Тогава съотношението беше по един обучаващ се свещенослужител на 1 милион мюсюлмани, дори по-малко. Сега съществуват 7 ислямски университета в Русия, които все още са в стадий на доизграждане. Определени са вузовете - партньори за всеки регион. В гр. Уфа от 1989 г. работи първото духовно образователно учреждение - Ислямски университет на Централното управление. Повече от 700 студенти, които пристигат от всички краища на страната се учат редовно, задочно или вечерно.

Сега по молба на традиционните религии в нашата страна на ръководството на държавата е поставен въпроса за въвеждането на предмета основи на културите на традиционните религии в общообразователните училища на Руската федерация. Такива уроци са необходими. Родителите просто нямат време да се занимават с тези въпроси.

В един от хадисите на Пратеника (с.а.с.) се повелява: „Учете се от люлката до гроба!«. Ислямът привества образованието и обучението. Някога в началото на 60-те години Вие мечтаехте поне 40 души да получат достойно ислямско образование. Как сега стои въпроса за ислямското образование в Русия?

- Тогава у нас имаше само 94 джамии. Имамите ни бяха възрастни, млади изобщо нямаше. От 1980 г. успяхме да насочим десетки студенти да изучават ислямски науки в Москва. И когато настъпиха годините на преустройство, ние вече имахме достатъчно нови подготвени кадри. Сега държавата обръща голямо внимание на ислямското образование, тъй като през 90-те години тази сфера не получаваше никаква подкрепа нито от държавата,

нито пък от страна на местната власт. Такива времена бяха.

Всичко вървеше на самотек. Именно тогава се активизираха проникването на нетрадиционни течения, радикализъм не само при мюсюлманите, но в живата на всички религии в страната. На това сме се нагледали предостатъчно не само в нашата страна, но и в целия свят. Поради тази причина държавата заделя огромно внимание като предоставя помощи. Но в следващите 15 - 20 години ние все още ще се нуждаем от помощта на държавата, която сега преминава към цялостно нова единна програма и учебници.

Известно е, че исляма на територията на Русия е приет в началото на X век, а след известно време е бил приет и християнството. Тези две религии са близки не само по историческа аналогия, но и по своята същност, например, по проповядването на традиционни човешки ценности. Какви са взаимоотношенията на Централното управление с православно и други традиционни религии в страната?

- Несъмнено във взаимоотношението между лидерите и последователите

оказва влияние отношенията между тези религии. Но тези отношения у нас се изграждали в продължение на векове. Нашето Централно управление държи много за братските взаимоотношения с традиционните религии в нашата страна, с техните религиозни центрове, преди всичко с Руската православна църква. Тези отношения - като трайно сътрудничество, поддържа всички добри инициативи за запазването на мира и стабилността в страната и в обществото не са измислица на сегашното време, не са продукт на някаква мода.. Те са съществували дори през царския режим до 1917 г. В царската армия е имало полкови свещеници на традиционната религия, в това число полкови молли и имами. Нашите свещенослужители винаги се сътрудничели при защитата на Отечеството. А сега бойното поле се представлява от защитата на нашите деца и на младежите от пиянство, наркотици, аморално поведение. Това също тревожи сърцата на всички свещенослужители на традиционните религии у нас. Ние възприемаме всичко това като продължение на една и съща традиция. Един от постулатите на исляма звучи така: «Ние сме посланици на Аллах, деца сме на различни майки, но вярата ни е една!» За братско сътрудничество няма никакви забрани!



ПРАВИЛА ПРИ ХРАНЕНЕ

Задължително е да се отпразва благодарност и признателност към Аллах Теаля - Дарителя на храната и водата. От признателността към Него Субханеху ве Теаля е да Му се изказва благодарност, да се спазват и прилагат правилата относно хранене и пиене. Правилата, които трябва да се спазват при хранене не са никак малко, и са разделени на групи, правила преди хранене, по време на хранене и след нахранване.

Правилата преди хранене са следните:

1. Измиването на ръцете преди ядене. Пейгамберинът (с.а.с.) казва:

“Берекета на храната е в измиване на ръцете преди и след ядене.” (Ебу Давуд)

2. Казването на: “Бисмиллях.”

Амр ибн ебу Селеме (р.а.) казва: “Бях в стаята на Пратеника (с.а.с.) и с ръката си вземах храна от всички краища на тавата, а той ми каза:

“О, младежо! Кажки: ”Бисмиллях”, яж с дясната си ръка и от (храната), която е пред теб.” (Муслим)

Ен-Невеви (рахимехуллах) казва, че: “Най-добре е да се казва: ”Бисмилляхиррахманиррахим”, но е достатъчно и се спазва суннета ако се каже само ”Бисмиллях”.”

Ако преди хранене човек забрави да каже “Бисмиллях” казва когато си спомни: ”Бисмиллях фи еввелихи ве



ахирихи.”-“Бисмилляхи за началото и края”. Пейгамберинът (с.а.с.) казва: “Всеки от вас преди хранене да спомене името на Аллах Теаля. Ако пък в началото забрави да спомене името на Аллах Теаля, да каже (когато си спомни по време на хранене): ”Бисмиллях фи еввелихи ве ахирихи.” (Ебу Давуд)

С казване на “Бисмиллях”, човек прогонва шейтана да не яде от храната му. Пейгамбера (с.а.с.) казва: “Човек когато влиза в къщата си и спомене името на Аллах Теаля и при храненето, шейтанинът казва на неговите сподвижници: За вас тук няма пребиваване и прехрана...”. (Муслим)

3. Груповото хранене.

Това е причина за сплотяване сърцата на хората. В него има берекет и човек се насища с малко храна, както и в изричането на “Бисмиллях”. Сподвижниците на Мухаммед (с.а.с.) казали: ”О, Пратенико на Аллах! Храним се, а не се насищаме! А той им рекъл:

“Може би се храните поотделно!” Те казали: Да! Тогава той им рекъл: “За да има берекет в храната ви, хранете се групово и споменавайте името на

Аллах.” (Муслим)

Правилата по време на хранене са следните:

1. Храненето с дясната ръка.

Пратеникът (с.а.с.) заповядва, човек да се храни с дясната си ръка. В следния хадис, той (с.а.с.) казал на Амр ибн Ебу Селеме: “О, младежо! Кажки: ”Бисмиллях”, яж с дясната си ръка и от (храната), която е пред теб.” (Муслим)

Този хадис показва, че храненето с дясната ръка е задължително и не трябва да се пренебрегва. Дори онзи, който се храни или пие с лявата си ръка се оприличава с шейтана в делата си. Пратеника (с.а.с.) казва: “Когато един от вас се храни или пие да е с дясната си ръка, защото шейтанинът се храни и пие с лявата си ръка.”

На мюсюлманите ни е заповядано да не следваме пътя на шейтана, защото той кара неговите последователи да оставят ваджипите, суннетите и ги подбужда да вършат мекруха и харама. В следният хадис забраната за това е категорична. Пейгамберинът (с.а.с.) казва: “Не се хранете с лявата си ръка защото шейтанинът се храни с

лявата си ръка.” (Бухари)

Всички тези хадиси ни показват, че храненето с лявата ръка е харам. Но ако по извинителна причина човек не може да се храни с дясната си ръка, тогава на него се позволява да се храни с лявата. Аллах Теали казва: „Затова бойте се от Аллах, колкото ви е по силите...” (Тегабун: 16)

Пратеника (с.а.с.) рекъл на един човек, който се хранел при него с лявата си ръка: “Храни се с дясната ръка!” Човекът казал: “Не мога.” Тогава Пратеникът (с.а.с.) казал: “Дано да не можеш!” На този човек нищо не му пречело да се храни с дясната ръка, освен високомерието. След това той никога повече не можал да дигне ръката си към устата.” /Муслим./

Ако храненето с лявата ръка бе позволено, Пейгамберинът (с.а.с.) нямаше да прокълне този човек.

2. Мюсюлманинът да се храни от храната, която е пред него. Пратеникът (с.а.с.) казва:

“Споменавайте името на Аллах и всеки човек да се храни от храната, която е пред него.” (Бухари)

И казва: “Когато един от вас яде храна да не взема от средата на съда с храната, а да се храни от началото на тавата, защото берекета е там.” Ебу Давуд.

3. Мюсюлманинът да не се храни полегнал, легнал или по корем. Пейгамберинът (с.а.с.) никога не се е хранил при таква положение. Той (с.а.с.) казва: “Аз не се храня полегнал.” (Бухари)

Бащата на Салим (р.а.) казва: “Пейгамберът (с.а.с.) забрани, човек да се храни легнал по корем.” (Ебу Давуд)

4. При възможност мюсюлманинът да се храни направо с ръката, като използва трите си пръста - палецът, показалецът и средният. Кеаб ибни Малик (р.а.) казва: “Пратеникът (с.а.с.) се хранеше с три пръста.” (Муслим)

5. Мюсюлманинът да не порицава храната и да не се гну-

си от нея. Ебу Хурейра казва: “Пратеникът (с.а.с.) никога не е порицавал храна. Ако му харесваше ядеше го, а когато не му харесваше го оставаше.” (Бухари)

6. Ако мюсюлманинът изпусне зальк от храната си, той трябва да го вземе почисти и изяде или да го даде на животно, без да го хвърля. Пратеникът (с.а.с.) казва: “Когато на някой от вас падне зальк от храната, да го вземе и почисти мърсотите от него и да го изяде, без да го оставя на шейтанина.” (Муслим)

7. Мюсюлманинът да не подухва храната, когато е топла, а да изчака да изстине. Енес (р.а.) казва: “Пратеникът (с.а.с.) забрани, човек да подухва в съда с храна.” (Тирмизи)

8. Мюсюлманинът не трябва да преяжда. Пратеникът (с.а.с.) казва: “Невярващия се храни все едно има седем стомаха-до преяждане, а вярващия се храни нормално.” (Тирмизи)

ОБЯВА

Отдел „Образование“ към Главно мюфтийство обявява конкурс за стипендия за развиване на медицинското образование на мюсюлманите в България.

Проектът е предназначен за студенти с мюсюлмански произход от България, които се обучават в бакалавърска степен в медицински факултет. Стипендията е 1000 лева. Крайният срок за подаване на документи за стипендия за първи семестър е краят на месец октомври.

Изисквания за кандидатстване:

1. Българско гражданство; лица с двойно гражданство не могат да кандидатстват
2. Мюсюлманска принадлежност
3. Успех над много добър (4.5) по шестобалната система
4. Две препоръки

Необходими документи:

1. Формуляр за кандидатстване
2. Две препоръки
3. Официален документ, който да удостоверява, че лицето е записано в медицински факултет;
4. Копие от студентската книжка (или дипломата за средно образование при студенти първи семестър), откъдето да се установи успеха.
5. CV (да показва горе посочените изисквания)
6. Копие от лична карта
7. Банкова сметка (след одобрение за стипендия)

За информация:

Главно мюфтийство
Отдел «Образование»
1000 София,
ул. „Братя Миладинови“ №27
Тел.: 02/981 60 01
Факс: 02/980 30 58
education@grandmufti.bg



КОМШУЛУКА



Има някои неща, които се отнасят пряко към нас. Това са постъпки и действия свързани с нашия начин на живот. Без тях ние не можем и ако ги няма това значи, че нещо ни липсва. Често ги споменаваме едновременно, сравняваме ги. «У нас, казваме е така, у тях ги няма тези неща». Особено ярко и често това се очертава, когато става въпрос за обичаи и традиции.

Аз изрази «у тях» възприемам в по-широк смисъл. Търся си събеседник, който може да живее далеч зад граница. Когато става въпрос за традициите и обичаите ни, по-често се очертават тези различия.

Да речем, че става въпрос за изпращане на млади войници в казармата, което у нас често става с тъпани и музика. «А дали немците по такъв начин изпращат синовете си в казармата? В една дискусия на тази тема излизат най-много интересни примери. А на въпроса: «Кога англичаните целуват ръцете на дедите си?» може да породи редица анекдоти.

Скоро тема на дискусията ни беше комшулука - добросъседството. «Свърши се с добросъседството» твърдеше един автор. Разговора тръгна оттам. Наистина ли умря комшулука? Нима ще кажем: «Заповядайте на дженазе намаз!» А дали французите вечер отиват на седянка у съседите си? И носят ли баница като отиват? Както и да говорихме, стигнахме до извода, че вървим към голямо усамотение, изолиране едни от други.

В тези нощни гостувания имаше нещо много красиво и приятно. В онези прекрасни вечери, за които и аз дори се сещам, се ходеше у съседите, където се водеха най-сърдечни разговори. Децата играеха своите игри, възрастните се отваряха на да-

лечни спомени. А когато по ъглите на стените ни се заеха от телевизори, започнахме да се откъсваме едни от други, да се отдалечаваме...

Преди години хората се събираха у тези, които имаха телевизори по домовете си и гледаха всичко, което показваха. После всички си купиха телевизори. Увеличи се броят на телевизионните канали. Онези, които искаха, да отидат у съседите или близките си взеха да го правят според предпочитанията си. «Тази вечер не мога, ще гледам моя сериал!» - отсичаха те. А когато отиваха на посещение; преди да кажат нещо започваха да коментират телевизионния сериал, с който и свършваше посещението.

Да, всичко това сами си го правим. Няма защо да обвиняваме други. Някак много бързо се отдалечаваме един от друг. За миг като общество се затворихме в черупките си. Аз, например, в новия дом, в който се пренесох, дълго време чаках съседите ни да дойдат с цел запознанство. Като видях, че никой не идва, на първия байрам тръгнах да ги посещавам. Някои от тях отваряха вратите си и казваха: «Заповядайте! Търсите някого ли?» След като заявявах, че и ние живеем на същия вход, ме канеха да вляза с едва доловимо неудобство: «Заповядайте, влезте!»

В градовете комшулука може да се каже, че изобщо изчезна. Обърнали гръб към съседа си по врата, ние се затворихме в своя си свят. Оправ-

давайки се с бързите темпове и динамиката на всекидневието ние се скрихме в своите си дупки.

За добросъседството и комшулука са казани толкова много неща. Но всички те останаха в страниците на книгите. Онези, които се оплакват, че няма с кого да си кажат две приказки вместо да почукат на комшийските врати, предпочитат да натиснат копчето на телевизора. Така тези, които се надяват да получат нещо от едно лъскаво стъкло, продължават да увеличават самотата си. Онези, които не си спомнят за хатъра на едно кафе, вече съвсем забравиха всичко. Забравиха дори, че и тях са ги забравили!

Нека си спомним онова, което са писали някогашните автори и да се опитаме да се върнем в онези години, за да бъдем съседи, които се интересуват от съседите си и им се притичват на помощ в трудния момент.

Слава на Аллах, че в селата ни все още се събират пред някоя порта и споделят радостите и мъките си и по този начин да забравят умората от деня.

Нека вместо да се взираме в огледалото на телевизора да почукаме на вратата на любимите си хора, да оставим настрана дистанционното и да се опитаме да си кажем няколко човешки приказки.

За нищо не е късно. Вярвам, че някъде в нас все още гори някакъв огън, който би могъл да ни събере отново по добросъседски.

РЕГИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ НА КОРАН КУРСОВЕТЕ В ХАСКОВО



Районно мюфтийство Хасково проведе състезание между летните Коран курсове от целия Хасковски район. Групата спечелила първо място на регионалното състезание ще вземе участие в националното състезание по основни познания за исляма. Всички участници в Коран курсовете в хасковско получиха таблет за подарък. Благодарим на всички участници и спонсори, които ни съдействаха да организираме това мероприятие.

ШУМЕНСКИЯТ МЮФТИЯ ПОСЕТИ КОРАН-КУРСА В СЕЛО БАЙКОВО



Районният мюфтия на Шумен Месут Мехмедов посети Коран-курса в село Байково, община Хитрино, където преподавател е Джелил Шакир, има курсисти от няколко съседни населени места – селата Студеница, Трем и Висока поляна.

В деня на посещението на гости в село Байково бяха и възпитаниците от курса в село Ясенково. При посещението си районният мюфтия подари два велосипеда - по един за всяка от двете групи – за курсистите в селата Байково и Ясенково. По своя преценка преподавателите на двата курса взеха решение двата подаръка да отидат при ученици (съответно от двете населени места), посещавали най-редовно учебните занятия към курса и наизустили най-много от Корана.



ДА ПОГОВОРИМ ЗА ДОБРИНАТА

Разговор с проф. д-р Хасан Кямил ЙЪЛМАЗ

Темата на разговора през тазгодишния рамазан беше: «Време за добрина, сега и винаги». Кое Ви накара да се спрете върху такава една тема?

Онова, което хората искат да постигнат на тоя и на отвъдния свят е добрината. Ето защо на приключване на намазите ние пожелаваме: «Рабби наш дари ни с добрини на този и на отвъдния свят!» Насочването на хората да вършат добрини нещо, което им е присъщо още от рождението им! - добродетелството има много важно значение особено в днешно време, в което се шири гнета, безправие и в което хората се хванали едва ли не гуша за гуша. Защото психолозите твърдят, че истинското щастие се състои в това да доставиш щастие на хората. Един от главните пътища за приноса към щастията на другите е да им правиш добрина. Тази добрина не изисква непременно да извършиш нещо материално. Понякога дори една усмивка може да е достатъчна. Да поздравяваш, да попиташ някого как е, що е, да погледнеш човека в очите и по този начин да обмениш чувства с него, също така е добрина.

Макар добрината да обхваща широк смисъл, с време смисъла ѝ се стеснил почти до материално подпомагане. Кои значения добрината обхваща от гледна точка на нашата вяра?



В турския срещу думата «ий-илик» - добрина стоят много синоними като бир, хайър, хасене, ихсан, садака, инфак, маруф и други. От друга страна добрината е споделяне на мъката и радостта, насладата и удоволствието му. Дори премахването на камъка от пътя е добрина. Освен това има добрини, които човек трябва да извършва спрямо своя Създател, Неговите раби, животните и предметите. „Постъпвай справедливо спрямо водата, небето и земята“ ни съветва Ибн Араби.

Да вършиш добрини означава да оставиш трайни следи подир себе си. Две са важните ценности и добродетели, които допринасят човек да остави трайни добри следи подир себе си на този свят. Едното е щедростта, а другото е скромността. И двете съдържат добротворство.

При скромността преодоляваме собствения си егоизъм и нефса си. Например, пристъпвате към даден човек, за да споделите мъката му. При скромността вие не се самоизтъквате като заявявате: аз съм това, такава ми е длъжността, статута ми. Показвате своята скромност с желанието намерението да извършите добро, другото нещо е щедростта, която по начало представлява добрина. При тоя случай вие споделяте своето имущество, време, възможности и ценности, които притежавате.

Човек по своята природа е склонен да върши както добрини така и злини. През какви възпитателни и обучителни форми трябва да премине човек, за да се учи да върши добрини, а не злини? Възможно ли е чрез обучение и възпитание да

се придобият добри навици?

Ако вие непрекъснато повтаряте и показвате на някой човек, че той е добър, че трябва да върши винаги добрини, вследствие на които той ще получи някои неща, да го насочвате и да го насърчавате да върши добрини, тогава той започва да се склонява в тази насока. Ето защо мисля, че чувството за добро и добротворства трябва да се култивира още от детска възраст. Нещо повече, да накараме децата ни да вършат добри дела. Затова много са важни и необходимите такива среди, в които децата да се учат на добрини и добри обноски. Естествено това трябва да започне преди всичко в семейството. Именно в семейната среда детето трябва да се научи да прави добрини, да се извинява и да извинява, да споделя, да проявява милост и щедрост.

Както знаете свещеният хадис: „Всяка добрина е садака /дар/ ни подтиква и насърчава да вършим добрини. Само че когато човек реши да направи добро, често среща различни пречки. Кой са причините, които възпрепятстват човек да върши добрини?

Преди всичко човек е себично, егоистично същество. Той си ги има по рождение. Преди всичко човек мисли за себе си. Следователно когато върши добрини, той мисли, че нещо губи от себе си. Тази мисъл го възпира да върши добрини. Освен това човек притежава и чувство за завист. За да ги преодолее тези чувства, той трябва да изпита вкуса на добрината. Следователно трябва да има среда, в която да се върши добрина и да се види и усети вкуса на щастие на хората. Така например, по време на рамазана хората да се канят на ифтар, когато като види как те се хранят с радостта от ифтара, той да може да изпита радост от това свое дело и да

рече „елхамдюлиллях!“ колко хубаво е това!“ Затова още от детска възраст трябва да обясняваме в семействата си какво означава позитивната енергия и колко е важна тя. Ако закъснеем да го правим навреме, след това чувствата вече задебеляват, щедростта и милостта намаляват. Затова именно трябва да се намерят такива среди в които се поддържат живи чувствата за щедрост и милост.

Ходжам, знаете поговорката: «Върши добро, хвърли в морето. Ако рибата не узнае, то Съзателят знае!» Освен това има още една поговорка: „Лявата ти ръка не бива да знае какво е дарила дясната». Тези поговорки ни насърчават да вършим добрини. Изхождайки от това можем да твърдим, че нашата цивилизация е цивилизация на добротворството. Затова бихте ли ни разкрили кои са начините за правене на добрини?

Една от най-големите слабости на хората е да натякват добрините, които са направили и по този начин да обиждат и да застанат самочувствието на човека. Това са слабостите на хората. Тъй като Аллах Теаля знае това, повелява ни да не обезценяваме добрините, които сме извършили като ги натякваме. Всъщност човекът, който върши добрини според нашата култура на разбирането, трябва да изпитва задоволство от това, а не човека, на когото е направено добро. Той трябва да мисли «Добре, че те има, Ако тебе те нямаше, на кого щях да правя добро и щях ли да почувствам задоволство от това? Защото в Корани керим Аллах Теаля казва, че бедните имат своя дял в имуществото на богатите. /Зарият, 19/ Добре, че Аллах направи да те срещна и аз ти дарих това и ти го прие, с което ми олекна товара». Да, у нас съществува подобно схващане. Затова когато

даряваме в никакъв случай не трябва да обиждаме, да засягаме човека. Именно заради това у нас се зародило разбирането за учтивост и вежливост.

В един свещен хадис се повелява: Горната ръка е по-добрата от долната». Долната ръка е получаващата, вземащата ръка, а горната ръка е даващата, даряващата. Затова в нашата култура когато нещо се дарява, то се подхваща отдолу, за да се изпита доволството на горната ръка. Навярно и вас са ви учили, например, когато поднасяте вода, да държите отдолу чашата, а пиещият поема отгоре. Предците ни са поставяли на определени места дарителски камъни. Така добротворството е било заоформено, за да не бъде принуден някой да се моли за нещо друго, защото искането е трудно нещо. Исканият или моленият се човек е изправен срещу две възможности: Или ще бъде удовлетворено желанието му и ще остане доволен или пък ще му бъде отказано. И двата варианта не са добри. И приемането и вземането не е нещо добро. Следователно когато даваме трябва да бъдем много внимателни, за да не насърбяваме получаващия. Именно поради това разбиране в нашата цивилизация се появили дарителските камъни. Това е такава прекрасна цивилизация, че имащият заявява своя зекят, своя дар. А този, който се нуждае, взема не всичкото, а само толкова колкото му е необходимо.

Ходжам, защо ни развали съвременното?

Вярно, съвременният живот ни развали. Промени се разбирането ни. По-рано се смяташе за достойно да забележиш, да даваш, да бъдеш солидарен. Сега за достойно се смята вземането. Дори изразите ни се промениха. По-рано казвахме да направим, да сторим, да застанем. Сега по-скоро използваме думата вземам в превод от западните ези-

ци. Така например, казваме: Ще вземете ли един чай? Всъщност чай не се взема, а се пие.

Питаме: «Ще вземете ли един душ?» Душ не се взема, а се къпе. Така в съвременното ни се среща повече с посланието за вземане.

Коранът ни учи, че с добрина трябва да отвръщаме и при добро и при зло. Само че в днешно време виждаме, че този принцип не се уважава много.

Кои са причините, които възпират нашите съвременници да не отвръщат с добро на злото?

Корани Керим повелява, че доброто и злото не са едно и също: „Отвърщай с добро на злото, за да може върлият ти враг да стане твой приятел. Не са равни добрината и злината. Отблъсквай злината с най-доброто и тогава онзи, от когото те е дяляла вражда, става като близък приятел.» /Фуссилет, 34/ Сиреч да се отвърне с добро към добрината е нещо нормално. Ала истинската доблест и мъжество е да отвърнеш с добро на злото. Коранът засяга и тоя въпрос. Когато отговориш с добро на злото, хората се чудят: «Аз му направих злини, а пък той ми отвърна с добро!» Аллах, мой, не е ли чудно?» Аз винаги при-

веждам следния пример: Когато някой ви настъпи, вие сте в правото да му кажете: «Сляп ли сте бе!» Защото той ви настъпи и ви заболя. Но ако вие кажете: «Извинете, настъпих под крака ви!» и се извинете, тогава този човек ще ви каже: «Извинявам се, че ви настъпих!»

При този случай даваме някакъв урок на настъпния нали?

Да, учим го на поведение и приличие. Поведението и вежливостта са много важни неща. Ние някак си все към към злото се придържаме. Вместо да даваме мислим как да вземаме. Значи твърде много егоисти и себични сме станали. Както го заявяват и учените, човек е сътворен от пръстта, поради което както пръстта поглъща и задържа водата. Така човек държи и гълта имота и стоката на този свят». Много ми харесва този израз. Значи имаме такава една особеност. Нека гълта, няма проблем, но поне някаква трева, някакво растение да поникне от това. Да послужи за нещо онова, което е погълнал. Ако не никне някаква трева дори, а само като пясъка и голата скала пропуска водата през нея, тогава в това няма никакъв смисъл. Ако човек просмуква водата като гли-

неста пръст и ражда ориз, това вече е нещо прекрасно!

Съществува предание, че нашият Пейгамбер ни е бил по-щедър дори от вятъра. Питам: Какви добрини ние трябва да правим, за да постигнем висшата нравственост на Пейгамбера ни? С една дума, когато се каже добрина, какво бихте заявили?

Три са нещата, които обгръщат човека: Времето, пространството и хората. Много е важно в кое време, кой месец и в коя нощ сме. Що се отнася до пространството, Зависи дали сте в джамията, вкъщи или на друго място. Дали сте в благополучна среда. И много е важно с какви хора сте заобиколени.

И накрая, какво бихте желали да споделите, ход-жам?

Бих казал, че когато говорим за добрина да не разбираме само споделянето на материалните блага. Не трябва да забравяме, че всяка наша Постъпка, която би зарадвала душите е добрина. И още по-важното е, че добрината има свойството да усъвършенства и да съзидва нас самите преди другите!

НЕКА КУРБАНЪТ НИ СБЛИЖАВА...

Курбанът изисква внимание. За целта животното, което ще се жертва, се води без да бъде накърнявано до мястото. Ако стопанинът му е в състояние да го заколи, нека го заколи. Ако не може, изпълномощава някой мъж или жена да изпълни това като присъства на самото заколение, при което повтаря: „Аз, правоверният, обърнах своето лице към Онзи, Който е сътворил небесата и земята. Не съм от съдру-

жаващите,» (ел-Енам, 79)

„Моят Аллах ме напъти по правия път – правата вяра, религията на Ибрахим, правоверния. Той не бе от съдружаващите“. Моята молитва и моят ибадет, и моят живот и моята смърт са за Аллах – Рабби на световите“ (ел-Енам, 161-162). След което се произнася: „Я, Рабби, за Твоето благоволение реших да заколя своя курбан. Аллах мой, приеми моя курбан!“ и се изрича

бесмеле: „Бисмиллях!“. От месото на курбана могат да ядат членовете на семейството, близките, съседите, богатите и бедните. Редно е месото да се раздели на три: едната част се раздава на бедните, втората – на съседите, а третата – остава за семейството. Кръвта на животното се заравя в земята. Не трябва да се допуска нарушаване и замърсяване на околната среда.

Айдън ИШБАКАН